

SLOVENE C

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30.—
za en mesec .. K 25.—
za Nemčijo celoletno .. 34.—
za ostalo inozemstvo .. 40.—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 28.—
za en mesec .. K 23.—
V spravi prejemal mesečno .. 2.—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 7.—
za Nemčijo celoletno .. 9.—
za ostalo inozemstvo .. 12.—

== Inserati: ==
Enostolpna poltivrata (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 30 v
za dva in večkrat .. 20 v
pri večjih naročitih primorani popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolpna poltivrata po 60 v
Izhaja vsak dan izvenredno ne deluje in praznike, ob J. ur. pop.
Redna letna priloga vrniti red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bonn.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Grof Czernin o naših vojnih ciljih.

Korespondenčni urad poroča iz Budimpešte 2. oktobra:

Na obedu, ki ga je priredil ogrski ministri predsednik na čast zunanjemu ministru o priliki njegovega obiska, je dr. Wekerle grofa Czernina prisrčno pozdravil in ga povabil, naj se izjavi o zunanjem položaju.

V svojem odgovoru se je zunanji minister zahvalil za prijazni pozdrav in izjavil, da je pripravljen govoriti o zunanjem položaju.

Grof Czernin je najprej osvetlil sijajni vojaški položaj zaveznikov in naglasil, kako velik delež imajo na slavnih bojih sinovi Ogrske. Nato je prešel na politični položaj in izjavil: Milijoni, ki se bore, bodisi v strelskem jarku bodisi v zaledju, hočejo vedeti, zakaj in čemu se bore. Pravico imajo, da izvedo, zakaj mir, ki ga želi celi svet, še ni nastopil. Ko sem bil postavljen na svoje mesto, sem porabil prvo priliko, da sem odkrito izjavil, da ne bomo nad nikomur izvajali nasilstev, da pa teh tudi sami ne bomo trpeli in da smo pripravljeni, začeti mirovna pogajanja; kakor hitro tudi naši sovražniki zavzame stališče sporazumnega miru. S tem, menim, sem mirovne cilje avstro-ogrške monarhije, četudi v splošnih obrisih, vendar jasno označil. Radi teh odkritih besed me je marsikdo v notranjosti in v prijateljskem inozemstvu grajal — dokazi teh grajačih gospodov so mi epa v pravilnosti mojega razumevanja le potrdili. Ničesar ne preključujem, kar sem bil rekel, v prepričanju, da pretežna večina tako tu kakor v Avstriji moje stališče odobruje. Toliko na splošno v pojasnilo; sedaj pa bi rad javnosti povedal nekaj o tem, kako si c. in kr. vlada sploh predstavlja nadaljni razvoj docela razrušenih evropskih pravnih razmer.

V velikih obrisih je podan naš program o obnovitvi svetovnega reda, ali bolje o zgradbi novega svetovnega reda v našem odgovoru na papeževo mirovno noto. Tu gre torej danes samo za to, da ta program izpopolnim in podam predvsem pojasnilo, kakšni prevdarki so nas naglani do tega, da smo postavili ta načela, ki prevračajo ves dosedajni sestav. Široki krogi utegnejo biti presenečeni, da, zdeti se jim utegne nepojmljivo, da se hočeta osrednji velesili in posebno Avstro-Ogrska v bodoče odpovedati vojaškim oborožbam, ko imata vendar v teh težkih letih ravno v svoji vojaški moči varstvo proti mnogokratni premoči.

Vojna ni ustvarila samo novih dejstev in razmer, marveč je dovela tudi do novih spoznanj, ki so omajala temelje prejšnje evropske politike. Med mnogimi drugimi političnimi tezami se je razblinila posebno tista, ki je menila, da je Avstro-Ogrska umirajoča država. Dogma o skorajšnjem razpadu monarhije je bila, ki je oteževala naše stališče v Evropi in iz katere je izviralo vse nerazumevanje za našo življenjsko potrebo. Če smo se izkazali v tej vojni kot vseskozi zdravi in najmanj enakovredni, potem izhaja za nas iz tega, da računamo sedaj na polno razumevanje naših življenjskih potreb v Evropi in da so porušeni upi, da bi nas mogli s silo orožja pritiskati ob tla. Do trenutka, ko smo doprinesli ta dokaz, se varstvo orožja nismo mogli odpovedati in se izpostaviti zavidni obravnavi naših življenjskih vprašanj pred aeropagom, ki je stal pod vplivom legende o našem skorajšnjem razpadu. Tisti trenutek pa, ko smo ta dokaz doprinesli, smo v položaju, da istočasno z našimi nasprotniki odložimo orožje in v svoje morebitne spore potom razsodišča mirno poravnamo. To novo spoznanje, ki je prodrlo po vsem svetu, nam daje možnost, da misel razorožbe in razsodišča ne le sprejememo, marveč za njeno uresničitev že dolgo časa iz vseh moči nastopamo.

Evropa se mora nedvomno po tej vojni postaviti na novo mednarodno pravno podlago, ki bo nudila jamstvo za trajnost. Ta pravna podlaga mora biti, kakor mislim, bistveno četvornega načina:

Prvič mora nuditi varnost, da ne bo mogoča nikaka povračilna vojna več, in sicer od nobene strani. Doseči hočemo, da bomo mogli zapustiti otrokom kot dedščino, da bodo pred podobnim strašnim časom, kakor ga sedaj preživljamo mi, obvarovani. Nobena premaknitev moči vojujočih se držav tega ne more doseči. Pot, da dospemo do tega cilja, je edino omejena mednarodna svetovna razorožitev in priznanje razsodiškega postopanja. Odveč je povedati, da se ta mera razorožbe ne sme nikdar obračati proti posamezni državi ali posamezni skupini držav, kakor tudi da mora, kar je ob sebi umljivo, obsegi v enaki meri kopno, morje in zrak. Toda vojna kot sredstvo politike se mora pobijati. Na mednarodni podlagi in pod mednarodnim nadzorstvom se mora izvršiti splošna in enakomerna razorožitev vseh držav na svetu, in sicer polagoma, in brambna moč se mora omejiti na najpotrebnejše. Prav dobro vem, da je izredno težko ta cilj doseči in da je pot, ki vodi do njega, polna težav, dolga in trnjeva. Pa vendar sem prepričan, da moramo po njej in da tudi pojdemo po njej, pa naj je to posamezniku ljubo ali ne.

Velika zmota bi bila misliti, da bo svet po tej vojni začel zopet tam, kjer je bil leta 1914. katastrofe, kakršna je ta vojna, ne gredo brez globokih sledi mimo in najstrašnejša nesreča, ki bi nas mogla zadeti, bi bila, če bi se tekmovalno oboroževanje po vojni nadaljevalo. To bi bil gospodarski propad za vse države. Če pred vojno je bilo vojaško breme težko, čeprav moramo posebno mi reči, da Avstro-Ogrska niti izdaleka ni bila na vojaškem višku, ki jo je presenečila vojna. Preje zamujene oborožitve je tekom vojne izpopolnila, toda po tej vojni bodo bremenja ob prosti oboroževalni konkurenci za vse države enostavno neznosna. Ta vojna nas uči, da bi morali računati z mnogokratno pomnožitvijo prejšnjih oborožb. Da bi po tej vojni ob prosti oboroževalni konkurenci ostali na višku, bi morale države vse podesetoriti, imeti bi morale desetkrat toliko artiljerije, municijskih tovarn, ladij in podmorskih čolnov nego preje in tudi neprimerno več vojakov, da bi mogle igrati s tem aparatom. Vsakoletni vojaški proračun velikih držav bi obsegal več milijard. To je nemogoče. Spričo vseh bremen, ki jih bodo vse vojujoče se države po sklepu miru vlekale s seboj, bi bili ti izdatki, to ponavljam, propad za narode. Vrniti se pa na razmeroma majhne oborožbe pred letom 1914., bi bilo za posamezno državo že celo nemogoče, ker bi bila tako toliko zadaj za drugimi, da bi njena vojaška moč sploh ne prihajala v poštev ter bi bili tedaj njeni izdatki popolno brez koristi. Če bi se pa zopet posrečilo, da bi se splošno vrnili na razmeroma majhno višino oborožb leta 1914., potem bi to za letos že pomenilo mednarodno znižanje oborožbe; seveda pa bi bilo nesmiselno, ako ne bi šli dalje in ne bi dejansko razorožili.

Iz te tesni vodi samo en izhod: mednarodna, popolna svetovna razorožitev. Ogromna brodovja nimajo več nobene svrhe, če države svetu zajamčijo svobodo morij, in kopne armade bi se morale znižati na tisto neznačilno mero, ki jo zahteva vzdrževanje reda. In samo na mednarodni podlagi, t. j. pod mednarodnim nadzorstvom je to mogoče. Vsaka država bo morala odstopiti nekaj svoje samostojnosti, da se zagotovi svetovni mir. Najbrže sedanji rod popolnega zvršetka tega velikega mirovnega gibanja niti ne bo dočakal; prodreči more le polagoma, vendar smatram za našo dolžnost, da se mu postavimo na čelo in storimo vse, kar je v človeških močeh, da pospešimo njegovo zmagao. Ob sklepu miru se morajo določiti njegova temeljna načela.

Ako je prvo načelo obvezno mednarodno razsodiško postopanje in splošna razorožitev na kopnem, potem je drugo načelo svoboda visokega morja in razorožitev na morju. Namenoma pravim: visoko morje, kajti misli ne razširjam na morske ožine in rad priznam, da bodo morali za zvezne morske ceste veljati posebni predpisi in pravila. Ako sta rav-

nokar izvajati prvi dve točki pojasnjeni in zagotovljeni, potem odpade vsak nadaljni razlog za zavarovanje potom ozemelj, in to je tretje načelo nove mednarodne pravne podlage. Ta misel tvori temelj lepi in vzvišeni noti, s katero se je obrnil papež na ves svet. Mi nismo vodili vojne zato, da bi osvojevali in tudi ne nameravamo nikakih nasilij. Če se mednarodna razorožitev, sprejeta po naših sovražnikih, uresniči, kar iz celega srca želimo, potem ne potrebujemo zavarovanj potom ozemelj. V tem slučaju se moremo povečanjem avstro-ogrške monarhije odpovedati, pod pogojem seveda, da tudi sovražnik naša lastna ozemlja popolnoma izprazni.

Četrto načelo, katerega se moramo držati, ako hočemo po tem hudem času zajamčiti svetu svoboden, miren razvoj, je svobodno gospodarsko dejstvovanje vseh in brezpogojna opustitev bodoče gospodarske vojne. Gospodarska vojna se mora brezpogojno izključiti iz vsake kombinacije bodočnosti. Predno sklenemo mir, moramo imeti pozitivno gotovost, da so se naši današnji nasprotniki tej misli odpovedali.

To so načela novega svetovnega reda, ki jih imam pred očmi in ki vsa temelje na splošni razorožbi. Saj se je tudi Nemčija v svojem odgovoru na papeževo noto z največjim povdarkom izjavila za misel splošne razorožbe in tudi naši današnji nasprotniki so si ta načela, vsaj deloma že, prisvojili. V drugih točkah sem večinoma drugega mnenja nego gospod Lloyd George, v tem pa, da ne sme biti več nobene maščevalne vojne, sva si edina. Vprašanje odškodnin, katero sporazum vedno zopet spravlja na dan, dobi čuden značaj, če se pomisli na opustošenja, ki so jih povzročile njegove armade v Galiciji, Bukovini, na Tirolskem, ob Soči, v vzhodni Prusiji, v turških pokrajinah in nemških kolonijah. Ali namerava sporazum s svoje strani odškodovati nas za vse to ali pa se tako docela moti v presojanju naše psihe, da upa na enostransko odškodnino? To bi skoraj verjel, ako sklepam po nekaterih govorih, ki smo jih slišali. Saj sporazum, kakor je znano, svoja programatična izvajanja rad krasi z močnimi besedami.

Glede na to sodim nekoliko drugače. Moč države ne temelji v močnih besedah njenih vodilnih mož, nasprotno je razmerje ponavadi. Z visokodonečimi publicami se ta vojska ne bo končala. Kaj smo že vse v tej vojski čuli: slišali smo, da se bo uničila Nemčija in razkosala monarhija. Postali so potem cenejši: zadovoljili bi se bili, če bi bili prenosovali naše notranje razmere. Zdaj se nahajajo, kakor vse kaže, naši sovražniki v tretjem razvoju; ne zahtevajo več našega odstopa in tudi ne naše državne samoodločbe, marveč večje ali manjše izpremembe mej.

Sledile bodo še druge puhlice, da si se večina prebivalstva v vseh sovražnih deželah danes gotovo za temelj takega sporazumnega miru, kakršnega smo v imenu avstrijske monarhije predlagali kot glavni temelj še pred pol letom, o temeljnih načelih sem pravkar zopet razpravljal.

Naše moči ne iščemo v velikih besedah. Iščemo in dobimo jo v moči naših slavnih armad, v trdnih naših zvezah, v vztrajnosti našega zaledja in ker so naši vojni smotri pametni. Ne zahtevamo nobenih utopij, vsak državljani monarhije, bodisi na bojišču ali doma, ve, zakaj da se vojskuje; gotovi smo tudi za to, da dosežemo smoter, ki si ga stavimo. Upogniti in uničiti nas ni mogoče. V zavesti naše moči in v popolni jasnosti, da kar hočemo doseči, tudi dosežemo, gremo svojo pot.

Po tisti nazadovni črti v avstrijski monarhiji ni potrebno hoditi, po kateri so prišli sovražniki od uničbe čez razne faze končno do manjših zahtev, ker smo že izpočetka izjavili, kaj da hočemo in pri tem smo ostali do danes. Mogoče propuščam sodbo svetu, na kateri smo mi močni in kje so slabi. Nihče naj se ne vara, da bi naš tako

miroljubni program ne mogel veljati in da bi ne veljal za vse večne čase.

Če nas naši sovražniki prisilijo nadaljevati vojsko, bomo prisiljeni, da preosnujemo svoj program in da zahtevamo nadomestilo. Govorim za sedanji trenutek, ker sem prepričan, da se na obrazloženem temelju lahko sklene svetovni mir. Če se pa svetovna vojska nadaljuje, si pridržujemo proste roke. Liki skali trdno sem prepričan, da bomo čez leto dni stali neprimerno ugodnejše, kakor danes, a za zločin bi smatral, da bi le en dan nadaljevali vojsko zaradi mogočih materialnih ali teritorialnih ugodnosti; v kolikor jih ne zahtevati nedotakljivost monarhije in varnost bodočnosti. Iz teh razlogov sem se zavzemal in se še danes zavzemam za sporazumni mir.

Če naši sovražniki nočejo slišati, če nas prisilijo, da se morija nadaljuje, si pridržimo, da revidiramo svoj program in svobodno stavimo svoje pogoje. Ne sodim posebno optimistično o pripravljenosti sporazuma, da sklene sporazumni mir na tem temelju. Pretežna večina celega sveta hoče naš sporazumni mir, a nekaj malo mož ga zavira hladne krvi in mirnih živcev. V tem slučaju bomo šli naprej po naši poti. Vemo, da moremo prebiti, prebiti na bojišču, prebiti v zaledju. Majhni nismo bili nikdar v minulih težkih urah, nikdar nismo bili prešerni, kadar smo zmagovali. Naša ura bo prišla, ž njo se nam pa tudi zajamči svoboden, miren napredek Avstrije.

Državni zbor.

Ljubljana, 3. okt. 1917.

Zbornica je včeraj dovršila prvo branje proračuna, ki je odkazan sedaj odseku. Dr. pl. Seidler nadaljuje svoja pogajanja s strankami. Včeraj je bil sprejet od cesarja v posebni avdienci. Temu razgovoru pripisujejo posebno važnost, posebno ko je bilo pri cesarju več namestnikov iz posameznih dežel. Seveda dvomimo zelo, da bodo namestniki pri sedanjem birokratičnem režimu cesarja prav informirali, ker sami poznajo le posredno razmere v deželi, to je skozi motne naočnike naših germanizatoričnih birokratov.

Vlada upa danes, da dobi večino za gotov proračunski provizorij. Jezicek na tehtnici so danes Poljaki. In tem je vlada pripravljena ugoditi njihove zahteve. Poljski konzervativci komaj čakajo, da se vržejo vladni naročje s polnimi jadrmi. Njihovo geslo je še vedno utilitarizem in oportunizem. Ali kakor bi rekli Frankovci na Hrvatskem: »do ut des« — glasujem, če dobro p'lačaš. Seveda je vprašanje, kaj bodo rekli k temu ljudovi. Vsepoljaki in poljski socialisti. Značilno je, da je nastopil kot govornik Poljskega kola včeraj voditelj poljskih socialistov posl. Daszynski. Izjavil je, da Poljaki ne vodijo politike proti državi in parlamentu. Vladi pa, ki je hladna ali nasprotna zahtevam Poljakov, ne morejo zaupati. Zato čakajo, kako stališče zavzame nasproti njim sedanja vlada in po tem bodo vravljali svojo taktiko.

Jugoslovanski klub je poslal na govorniško tribuno dva govornika: posl. dr. Ravniharja in dr. Rybafa. Dr. Ravnihar je izjavil, da ni naša krivda, če se Avstrija vsled nezmožnosti njenih vodilnih politikov razbije. Dr. Rybafa pa je naglašal, da združenje Jugoslovancov mora priti. Vprašanje nastane, ali z Avstrijo ali proti Avstriji, ali s Habsburžani ali proti Habsburžanom. Jugoslovanska država mora vstati z Avstrijo in s Habsburžani, to je zahteva Jugoslovancov.

Eno je gotovo. Četudi spravi vlada z revo in težavo kak provizorij pod streho, s tem tokom ne bo več mogoče vladati v Avstriji.

Jugoslovani pa bodo glasovali proti proračunu.

Dunaj, 20. oktobra. Predsednik dr. Groß otvori sejo ob 11. uri 15 minut. Vlada predloži na podlagi vojno-gospodarskega pooblastitvenega zakona do 25. sept. 1917 objavljene ministrske navedbe in razglase, ki se odkažejo vojnogospodarskemu odseku.

Nato se nadaljuje proračunska debata.

Posl. Waldner (nemška nacionalna zveza) pravi, da mislijo marsikateri stranke, da bodo z razbitjem parlamenta dosegli od sovražnika uresničenje njihovih narodnih zahtev. Toda parlament je postal sedaj ljudska potreba in njegov obstoj bodo branili narodi do skrajnosti. Mi pa hočemo miru. In nismo mi odgovorni, če traja prelivanje krvi dalje. En uspeh smo že dosegli: panslavizem, smrtni sovražnik monarhije, leži razbit. Pred sto leti se je osvobodila Evropa napoleonizma, danes pa najstrašnejšega sovražnika, ki se imenuje panslavizem. (Nemci ploskajo.)

Govor dr. Ravniharja.

Posl. dr. Ravnihar govori o znanih jugoslovanskih zahtevah in izjavi da so Jugoslovani pričakovali na njihovo deklaracijo drugačnega odgovora od ministrskega predsednika. Naša krivda ni, če bo avstrijska država vsled nezmožnosti njenih vodilnih državnikov smrtno bolna počasi umirala. Dali smo vladi priliko, da ozdravi bolno telo avstrijske države po receptu enakopravnosti in zadovoljitve vseh njenih narodov. Toda ta način zdravljenja so zavrnili. Min. predsednik se je našel na čudovit način glede naše zahteve po združenju Jugoslovancev v bratskem objemu z ogrskim ministrskim predsednikom in nemško nacionalno zvezo. Avstrijska misel se tolmači kot vedno večja samostojnost Ogrske in nadvlada Nemcev v državi. Zavračamo odločno očitane, da nimamo smisla za avstrijsko državno misel. V juniju smo glasovali za proračun, ker nam je tako velela dolžnost do naših sinov na bojnem polju, do armade in države. Če bi danes isto storili, bi poljubili roko, ki drži bič.

Prepričani smo, da bomo dosegli svoj jugoslovanski cilj tudi brez sodelovanja vlade. Protestiramo pa proti sumničenju, da nam je naša deklaracija narekovala ententa. Jugoslovani vztrajamo trdno na svojem programu. Naj bo vlada prepričana, da si bomo sami znali izbrati svoj prostor na solncu. (Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Posl. dr. Benkovič zakliče: V Bosni je neko vojno sodišče v enem dnevu obsodilo 100 ljudi in jih dalo umrtiti. (Ogorčenje in medklaci pri Jugoslovanih.)

Poslanec Seidel (nemška nacionalna zveza) meni da delamo Frideriku Adlerju krivico, če ga postavljamo v isto vrsto z veleizdajalci. Motivi njegovega dejanja nikakor niso bili nizki. Govornik razpravlja nato o gospodarskih vprašanjih in zagovarja kmetijstvo pred očitki vojnega oderuštva. Končno pozdravlja govornik maršala Hindenburga in mu čestita k njegovim sedemdesetletnici (Nemci ploskajo.)

Posl. dr. Lewickij (Ukrajinec) razpravlja o zahtevah in pritožbah avstrijskih Ukrajincev in svari pred realizacijo poljskih zahtev z ozirom na vzhodno Galicijo. Ukrajinci naglašajo odločno: vzhodna Galicija je narodna zapuščina ukrajinskega ljudstva. (Ploskanje.)

Posl. dr. Steinwender (nemška nacionalna zveza) pravi, da hoče govoriti res o proračunu, medtem ko so drugi zašli na stranpota. Veliko zapravljenost opazamo v izdatkih vojaškega proračuna. Stotisoči se nahajajo na službenih prostorih, kamor ne spadajo. Morali bi že davno domov. Če je zmogla Italija za svoje 48-letne, lahko tudi mi napravimo. Naše kmetijstvo potrebuje delavskih moči, poznam razmere v nekem koncentracijskem taboru (prosluli Lebring), kjer vporabljajo nešteto nadzorovalnih podčastnikov. Oorostitve se ne izvršujejo, ljudje morajo krasti in trpeti lakoto. Domov jih ne pošljejo. Vzdrževalnina znaša lepo svoto 343 milijard, kakor so znašali vsi naši mirovni izdatki. Ta problem moramo rešiti. Brez oziroma na popularnost moram izjaviti, da se morajo vzdrževalni prispevki na deželi znižati in odmeriti v smislu dejanskih razmer. Nasprotno pa so na Dunaju vzdrževalni prispevki premajhni. Štediti moramo. Nepotrebna okrajna sodišča in srednje šole je sedaj čas razpustiti. Vojni davki moramo temeljito izvesti. Finančni minister je mnenja, da ne bo z enkratno oddajo premoženja v znesku 30 milijard veliko pomagano. Vemo pa, da če delamo dolge, je veliko boljše,

če plačamo polovico, kot pa nič. (Veselo.) Ne smemo se ravnati po Nemčiji, Nemčija je bogata, mi pa nismo. Tudi našega narodnega gospodarstva ne moremo primerjati z nemškim. Oddaja premoženja se mora izvesti, če ne bo srednji stan popolnoma odpovedal. (Pritrjevanje in ploskanje.)

Stališče Poljakov.

Posl. dr. Daszynski (poljski socialist) izjavlja v imenu »Poljskega kola«: Odklanjamo odgovornost za usodo zbornice. Vedno se glasi, da ima Poljsko kolo v rokah ključ do položaja. To ne odgovarja dejstvu. Kriva je vlada. Predložili smo 16. majnika naše želje. Nič nismo dobili. Pobožne želje dr. Seidlerja nas ne ganejo. Pove naj nam, kako hoče ustvariti zbornično večino. Koga ima dr. pl. Seidler za seboj? Nemško nacionalno zvezo? Ali je ta zveza državna stranka, je to Avstrija? Če nas hoče vse druge v Avstriji prezreti, bodo naleteli na odpor. Z zastopniki nemškega ljudstva se pogajamo. Z zastopniki države vislic nikoli. (Ploskanje.) Vodstva ne damo Nemcem, oni štejejo 10 milijonov v ti državi, Slovani pa dvakrat toliko. Govor poslanca Wolfa, sklep nemških radikalcev, odložiti mandate v odsekih, pomeni vrnitev k vislicam, k despotizmu, katerega smo čutili tri leta. Wolf zmerja Adlerja, proslavlja Stürgkha. Ali je to delo za zbornico?

Nemško časopisje psuje parlament, ta parlament, ki nas je rešil režima soldateske, ki je odpravil vojaška sodišča. Na ta način nas ne bodo ustraševali. In s pasjim bičem nas ne bodo privedli k vladi. Naša politika ni naperjena proti vladi in parlamentu. Naše sklepe z dne 28. majnika smo sklenili v zaupanju do države in do dinastije. (Pritrjevanje.)

Govornik razpravlja nato o nekem rezervatnem povelju petega armadnega zbora, na podlagi katerega mora vsak civilist častnika s poklonom pozdraviti. Opisuje trpljenje Galicije. Vasi so izpraznili, nato so jih oropali. Cele vasi izginjajo iz površja. Rublje, ki so našli v žepih, so rekvirirali. Gozdove uničujejo, vsa živila rekvirirajo, ljudstvo strada. (Medklaci.) Z odporom v duši konstatiramo, da so se živila izvažala v Nemčijo. (Burni prizori med Nemci in Slovani. Posebno Čehi, Poljaki in Nemci se zmerjajo. Posl. Prokeš in Lisy kričita na Teufela: Vi podčastnik Rdečega križa, junak zaledja in parlamenta, zopet odnirate svoj gobec. Duhovite opazke glede Teufela (= hudič.) Daszynski nadaljuje: V Galiciji grozi ljudstvu lakota. Begunce pošiljajo domov, ne pomislijo pa, da so kraji opustošeni. Prejel sem pismo — — —

Posl. Neunteufel (nemški nacionallec) »Od entente«. Pri teh besedah nastane v zbornici velikanski vihar, ki traja precej časa. Tudi Ukrajinci demonstirajo proti Neunteufelu.)

Daszynski nadaljuje: Hvala medklacatelju. Prvikrat je združil Poljake in Ukrajince v njihovih protestih. Plenitve ne dovolimo v Avstriji. Če se Avstrija ne briga za svoje pravice, za svojo suvereniteto, potem se ni čuditi, če narodi izvajajo posledice. Poljaki bodo čakali, kaj bo vlada v teh dneh ukrenila. Če vlada ne razumeva duha časa, naj si sama priviše posledice, če ne dobi proračuna. (Ploskanje in dolgotrajno odobravanje.)

Posl. Sèrbu (Rumun) izjavlja, da bodo Rumuni glasovali za proračun. Rumuni zaupajo Avstriji in želijo, naj se njihovi bratje na Ogrskem združijo z Rumuni na avstrijskem ozemlju.

Posl. dr. Rybář.

Posl. Jugoslovanskega kluba dr. Rybář izvaja: Jugoslovani ne čutimo nobenega sovraštva do Nemcev, pač pa Nemci do nas tem večje. Zmerjajo nas z »Windische«. Jugoslovani smo zaposlavljeni povsod. Imenovanje jugoslovanskega ministra je more vplivati na naše stališče nasproti sedanji vladi. Dr. Zolgerjevo ministrstvo še sedaj nima imena in delokroga. Seveda pozdravljamo Jugoslovane v kronskem svetu. Toda od naših narodnih zahtev po združenju Jugoslovancev ne moremo odnehati niti za ped. Zahtevamo narodno avtonomijo in samovlado, opremljeno z vsemi atributi državne samostojnosti. Jugoslovansko deklaracijo je ministrski predsednik zavrnil. Ne moremo mirno požirati, da zmerjajo pri vojaki naše črnovojne z imenom »Windische Trottele«. Govornik opozarja na besede Chlumecyja, ki je rekel, da mora vstati iz te države svobodno, združeno jugoslovansko ljudstvo. Vprašanje je le, če z Avstrijo ali proti Avstriji, ali z Habsburžani, ali proti Habsburžanom. Avstrija in Habsburžani naj nas vodijo k naši lepši bodočnosti. Jugoslovani bomo glasovali proti proračunu. (Viharno odobravanje in ploskanje pri Jugoslovanih.)

Po govoru dr. Rybářa odkaže predsednik dr. Groß finančno predlogo proračunskemu odseku, ki mora poročati zbornici o proračunskem provizoriju v 14 dneh, o državnem proračunu v dveh mesecih in o državnem računskem zaključku v štirih mesecih.

Interpelacije.

Posl. dr. Korošec interpelira glede neke izjave pravosodnega ministra v mažarskih listih.

Poslanec Ročkar, Pišek in tovariši so v državnem zboru vložili dne 26. septembra obširno utemeljen predlog, s katerim se c. kr. vladi naroča:

1. Vse rekvizicije, katerekoli vrste pridelkov se naj v bodoče vršijo le na urejeni in postavno pravični podlagi.

2. Kmetstvo ljudstvo se naj varuje pred vsako nasilnostjo oblastvenih in rekvizicijskih organov. Pridelovalcem se naj določi zadostna množina živil, katero se jim mora tudi zajamčiti.

3. Vlada naj odredi, da se od vseh katerihkoli pridelkov in živil, bodisi za ljudi ali živino, najprej pokrije vse potrebe v občini in okrajih; ter se zahteva za oddajo edino-le preostanek.

Seja načelnikov strank.

Dunaj, 2. oktobra. Pred zbornično sejo so se sestali načelniki strank, da določijo delovni program. Predsednik je predlagal, naj se omeji število plenarnih sej zbornice, da bodo lahko odseki izvršili svoje delo. Po kratki debati se odloči za rešitev proračunskega provizorija odseku rok 14 dni, za rešitev rednega proračuna dva meseca in za ugotovitev centralnega računskega zaključka do 15. februarja.

Poslanec dr. Korošec je predlagal, naj razpravlja zbornica o sledečih predmetih: Poročilo o imuniteti poslanca Grafenauerja, o ravnanju s politično nezanesljivimi in o odškodnini internirancem in konfinirancem.

Sklene se, da bodo plenarne seje zbornice v torek in sredo tega tedna, ostale dni tedna pa se uporabijo za delo v odsekih.

Nemški blok.

Dunaj, 20. oktobra. Načelnik »nacionalverbanda« Dobernig je razpravljal z krščanskimi soc. poslanci Hauserjem in baronom Fuchsom. Voditelj Nemcev so ugotovili, da stoje na stališču, da ni sedanja kriza vladna ali parlamentarna kriza, marveč državna kriza. Radi tega morajo nemške stranke skupno korati. — Če ne spremene soc. demokrati in Čehi svoje taktike, je po mnenju Nemcev — ogrožen parlament. Voditelji Nemcev so konstatirali popolno soglasje v vseh vprašanjih.

Imunitetni odsek.

Dunaj, 2. oktobra. Imunitetni odsek je sklican za jutri k seji. Poročal bo poslanec dr. Stransky o predlogu posl. Staneke glede mandata pomiloščenih poslancev. Nato se razprava odgodi.

Justični odsek.

Dunaj, 28. sept. Justični odsek je razpravljal o predlogu poslanca dr. Adolfa Groša (Poljsko kolo) glede jamstva države za državne uslužbence ali vojaške osebe za škodo, ki so jo napravili izvršujoč svojo službo vsled kršenja zakona. Govoril je pravosodni minister dr. pl. Schauer. Izvoljen je tozadevno poseben šestčlanski pododsek.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 2. oktobra. Uradno:

Na vseh bojiščih se položaj ni izpremenil.

Borbe pri Soči.

Po težkih bojih 28. in 30. septembra na gori Sv. Gabrijele in na Banjski visoki planoti je na italijanskem bojišču, najbrže začasno, postalo zopet mirno.

Curih, 2. oktobra. Boji italijanske pehote na soškem pozorišču so zelo ponehali. Tudi s topovi so zmerno streljali, le na severne in severovzhodne strmine gore sv. Gabrijele so sipali italijanski topovi kroglice. Na Krasu so se tu in tam razvile neznatne praske pehote. Pri Selovu bi se bile rade močnejše italijanske sile približale avstrijskim strelskim jarkom, a jih je vrgel ogenj strojnih pušk in ročnih granat. Letalci zelo živahno delujejo in proizvedejo na obeh straneh.

Boji z Italijani v ponedeljek.

Dunaj, 2. oktobra. (K. u.) Vojni tiskovni stan: Na gori Sv. Gabrijele so se bili včeraj zopet pehotni boji. S krepkimi nastopi so izrgale naše patrulje sovražniku med drugim tudi dve strojni puški.

Na koroškem pozorišču so močnejše streljali s topovi. Naše patrulje so na južnem Tirolskem izvajale uspešne sunke.

Italija — druga Rusija.

Berlin, 2. oktobra. »B. Z. am M.« javlja iz Curiha: Italijanski sotrudnik »Ba-

seler Nachrichten« piše: Petrogradski zgled učinkuje. Italijanski socialisti z vso silo posnemajo Ljeningov zgled in izpreminjajo Italijo — v drugo Rusijo.

Pobune v italijanskih mestih.

Geni, 2. oktobra. Iz Lyona: V južno italijanskih mestih so zopet izbruhnili hudi nemiri, ker manjka živil. Različne množice so plenile trgovine jestvin. V Neaplju so se bratili vojaki z demonstranti.

Berlin, 2. oktobra. »B. Z. am Mittag« javlja. V Turinu so v petek izbruhnili novi nemiri.

Varnostne zračne mreže.

V Italiji nameravajo za vojaško važna poslopja napraviti varnostne zračne mreže, ki bi segale do 2000 metrov visoko. Za poizkušnjo so take mreže napravili v Bresciji.

Italijanski kralj ne gre v Pariz.

ker se boje, da bi pariško občinstvo laškega kralja neprijazno sprejelo.

Boji z Rusi.

Rusko armado zdravijo z novimi disciplinarnimi kazenskimi določbami, ki so jih poosttrili, in z uvedbo smrtnih kazni. Zdi se, da so disciplino in red zopet dvignili. Armadi pa primanjkuje močno živil. Poročila, ki jih najbrže o slabem stanju ruske armade namenoma širijo, se morajo za to previdno presojati. Seveda, reči se ne more, da bi bila ruska armada že sposobna za velikopotezne nastope.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 2. oktobra. Veliki glavni stan:

Borili so se le malo, položaj se ni izpremenil.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Boji z Rusi v ponedeljek.

Dunaj, 2. oktobra. (K. u.) Vojni tiskovni stan: Pri Dvinskem in pri Novem Aleksandrom živahen topniški boj. Drugod so letalci živahno letali.

Dementi ruske agenture.

Petrogradska brzojavna agentura dementira poročila ruskih listov, da bi zavrnili Rusije sklenili mir na račun Rusije. Dementira tudi poročilo, da bi se angleški avtomobili udeležili Kornilove vstaje.

Kornilov s 13. generali v Peter Pavlovi trdnjavi.

Geni, 2. oktobra. »Petit Journal« javlja iz Petrograda: Generala Kornilova s 13. generali, njegovimi sokrivci, so zaprli v Peter Pavlovi trdnjavi. Vojno sodišče jih bo sodilo sredi oktobra.

Veliki knez Mihael, Hvestov in Gurko izgnani.

Curih, 2. oktobra. Ruska vlada je izgnala bivšega ministra Hvestova, generala Gurko in velikega kneza Mihaela Aleksandroviča, brata bivšega carja.

Rdeča garda.

Stockholm, 2. oktobra. »Rečje« javlja: Meščansko stražo, takozvano rdečo gardo, so obnovili in ji dobavili 12.600 pušk, več strojnih pušk in streljiva. Pričakujejo nove vstaje.

Vstaja v Turkestanu.

Petrograd, 1. oktobra. (Kor. ur.) Agentura: Iz Taškenta se brzojavlja: Skupina političnih agitatorjev se je po shodu proglasila za revolucionarni odbor; polastila se je mesta, dva polka, ki se nahajata v mestu, sta se ji pridružila in izjavila, da začasne vlade več ne pripoznata. Mohamedanci tega nastopa ne pripoznava in se mu upirajo. Mohamedance podpirajo učenci vojaške šole, ki so zasedli trdnjavo Taškent. Uporniki so odklonili brzojavni ultimati vlade. Začasna vlada je danes zvečer razglasila, da je imenovala poveljnika kazanskega okraja za turkestankega generalnega komisarja in poslala dovolj čet za obrambo in da s silo zaduši nemire.

Boji na zahodu.

Na Flanderskem se Angleži pripravljajo na nadaljevanje bitke s svežimi silami. Nemška obramba izvaja uspešne protisunke, s katerim so se Angležem iztrgali deloma uspehi, ki so jih nedavno priborili.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 2. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

V središču flanderskega pozorišča je bil topovski boj močan, med Langhemarckom in Hollebeke se je razvil večkrat hohneti ogenj. Naše naskakovalne

čete so iztrgale zjutraj Angležom v gozdu Polygon severno od ceste Menin. Ypern približno 500 m globoko bojno ozemlje, ki so ga držale proti več močnim protinapadom. Poleg znatnih krvavih izgub je sovražnik izgubil tudi ujetnike.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Severnovzhodno od Soissons so se s topovi močnejše borili. Pred Verdunom so živahno streljali v zvezi na uspešno podjetje na vzhodnem bregu Moze.

Pri Bezonvaux so vpadle zjutraj pehotne naskakovalne skupine s pionirji do zadnjih črt francoske postojanke, uničile so tam jarkne naprave in se vrnille z nad 100 ujetniki na polje v lastno postojanko.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 2. oktobra zvečer. Veliki glavni stan:

Na Flanderskem in pred Verdunom so večkrat močno streljali. Mali pehotni boji so izpadli ugodno za nas. V minuli noči so naši letalci zopet napadli London, Sheerness, Ramsgate in Dover.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Namen zadnjih bojev na Francoskem.

Berlin, 2. oktobra. »Leipziger Neueste Nachrichten« javljajo iz Curiha: »Tribuna« vbeveča o zadnjih bojih na francoskem bojišču: Z bitko v gozdu Polygon se pripravljajo na bodoče operacije. Ti boji zaključujejo letošnje velike borbe, a obenem uvajajo veliko odločilno bitko, ki se bo bila spomladi leta 1918 na širni belgijski ravnini.

Anglija vpoklicuje 42 do 45 letnike pod orožje.

Berlin, 2. oktobra. »B. Z. am Mittag« javlja iz Amsterdama: »Daily Mail« javlja: Vojni urad je prišel 25. septembra vpoklicavati pod orožje može v starosti 42 do 45 let.

Angleške oblasti se selijo iz Londona.

Rotterdam, 2. oktobra. »Daily Mail« poroča, da se preselijo deloma važne oblasti iz Londona radi pomnoženih zračnih napadov.

Bolgarija v vojski.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 2. oktobra. Uradno: Na cellem pozorišču slab topovski ogenj, ki je bil nekoliko živahnejši v ovinku Črne. Sovražne poizvedovalne oddelke, ki so poizkušali prodirati proti našim postojankam zahodno od Dojranskega jezera in pri izlivu Strume, smo prepočili s streli. V Vardarski dolini in v dolini Strume so s topovi živahno streljali.

Sofija, 2. oktobra. Uradno: Pri Tulči in zahodno od Isaccia so streljali s topovi. S streljanjem smo pregnali sovražni poizvedovalni oddelki, ki se je poizkušal bližati našim postojankam južno od Galaca.

Hindenburgova 70. letnica.

Berlin, 2. oktobra. Wolff: Po dnevnem poročilu maršala Hindenburga o položaju na bojiščih je sledila pri Njegovem Velikanstvu pojedina. Kmalu, ko se je pričela, je cesar vstal in slavil maršala kot vojskovodja in junaka nemškega naroda.

Berlin, 2. oktobra. Iz vele države se poroča, da so prirsčno slavili Hindenburgovo 70letnico.

Na Anglijo štirje zračni napadi.

London, 1. oktobra. (K. u.) Skupina sovražnih letalcev je krožila okoli 7. ure zvečer na obali Essex. Vozila se je proti Londonu. Čez štiri ure je sledila druga skupina. Prva skupina je napadla London ob 7. uri 45 min. s severovzhoda. Večino letal so prisilili, da se je morala obrniti. Le enemu ali nekaterim letalcem se je posrečilo, da so prišla čez obrambno črto in da so metala ob 8. uri 15 min. bombe na jugozahodne okraje. Druga skupina je poizkušala prekrizati obrambno črto severnovzhodno in severno od Londona, a do nekoliko pred 9. uro ni uspela; a takrat je preletelo nekaj letal London, ki so metala bombe na jugozahodne okraje. Tretja skupina napadalcev je križala na obali Kenta; metala je bombe na razne kraje, a prodrla ni proti zahodu. Četrta skupina je preletela Essex; približala se je nekoliko pred 10. uro Londonu, a metala je bombe le na severnovzhodne zunanje okraje; čez te ni prodrla. O izgub življenj in o škodi na blagu se ni še nič poročalo.

Žrtve zračnih napadov v Londonu.

London, 2. oktobra. Reuter: Po zadnjih poročilih je bilo povodom zračnih napadov sinoči ubitih v vseh okrajih 9 oseb, ranjenih pa 42. V Londonu sta bili le dve osebi ubiti. Škoda je neznatna.

Na morju.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 2. oktobra. Uradno: Novi uspehi podmorskih čolnov v zaprtem morju pri Angliji: 21.000 ton. Načelnik admiralnega štaba mornarice.

Mirovni pokret.

Francoski škofje in nota sv. očeta.

Pariz, 1. oktobra. Francoski škofje so sv. očetu poslali pismo, v katerem zastopajo nasproti mirovnim predlogom sv. očeta politične zahteve Francije. Državni tajnik Gasparri je odgovoril škofu v Valence, da se je sv. oče v mirovni noti potrudil doseči poseben ugoden mir Franciji in Belgiji.

Francoska vlada proti mirovnemu pokretu.

Pariz, 1. oktobra. Proti uglednemu časnikarju Gastonu Routierju so uvedli preiskavo, ker je nameraval na Španskem izdajati mirovni list.

Dolgest vojske.

Kočan, 1. oktobra. »Nationaltendence« piše: Zanimivo je, ker se je postavil Nühlmann s čistim ščitom na stališče cesarja Karla. Da se pa sklene mir, sta potrebni dve stranki. Ne more se dvomiti, da velesile sporazuma v bodočih tednih ne namerajo meča spraviti. Niti Vsenemci v resnici ne verujejo, da bi prisilila podmorska vojska sporazum k miru. Nasprotno je verjetno, da se bo svetovna vojska še dolgo nadaljevala. Najboljše je, če se resno upoštevajo izjave angleških in ameriških državnikov, ki pravijo, da se mora pobiti nemški militarizem; t. j. Prusija in da hočejo ta načrt izvesti.

Angleži o govoru Kühlmanna.

London, 1. oktobra. »Westminster Gazette« piše o Kühlmannovem govoru: Nemški državni tajnik ve, da bi bili s svojimi zavetniki onečašteni, če bi končali vojsko brez jamstev, da se Belgija in Srbija dejansko obnoviti.

Razne novice.

Zunanji minister grof Czernin se je vrnil na Dunaj.

Budimpešta, 2. oktobra. Zunanji minister se vrne jutri radi nujnih poslov nazaj na Dunaj, vsled česar se ne more, kakor je dameraval posvetovati z ogrskimi politikmi. Kakor hitro prične ogrski državni zbor razpravljati, se pripelje grof Czernin v Budimpešto, kjer obišče politične klube strank in se seznani z voditelji strank.

Ministrska kriza na švedskem.

Stockholm, 2. oktobra. Kralj je naprosil stranke, naj odpošljejo po dva člana na posvet, ki bo sklepal o ustanovi koalicijske vlade. Kralj je odpotoval na jesenske vaje.

Stockholm, 2. oktobra. Ministrstvo je vložilo prošnjo za odstop. Kralj je pozval ministre, naj začasno ostanejo.

Južno ameriška unija.

Haag, 1. oktobra. Iz Buenos Airesa se javlja: Predsednik Irigoyen namerava v Buenos Aires sklicati kongres ameriških nevtalcev, ki naj bi delal na to, da se ohrani nevtalnost. Krogi sporazuma sodijo, da se ustanovi južno ameriška unija, ki hoče prisiliti Nemčijo, da sklene mir z grožnjo gospodarskih sredstev in s pridružitvijo sporazumu.

Poljsko vprašanje.

Varšava, 2. oktobra. Okupacijski vladi sta sprejeli predložene mandate regentstva. Regentstvo prevzame v torek svoje posle.

Stockholm, 2. oktobra. Veliko pozornost je vzbudila v Rusiji aretacija polkovnika in častnikov poljskega rezervnega pešpolka. Petrograjski poljski listi povdarjajo, da bode aretacija, katere vzrok ni znan, le poostрила rusko-poljske odnose.

Proti političnemu radikalizmu.

Iz Krakova poročajo, da se snuje v Galiciji nova politična skupina: »Skupina narodnega dela«, ki hoče organizirati zmerne elemente iz vseh poljskih strank in ustanoviti »Društva narodnega dela«. V oklicu se obrača proti političnemu maksimalizmu.

Dnevne novice.

— Cesar je daroval 2000 kron pogorelcem v Podgorici, polit. okraj Kočevje.

+ Iz ministrstva viteza Želgerja. Dunaj, 2. oktobra. Ministrstvo vitez

Zolgerja se preseli iz ministrskega predsedstva v posebne, temu ministrstvu določene prostore. Kot prezidijalni tajnik fungira g. Rudolf pl. Andrejka, ki je svoječasno deloval pri politični upravi na Kranjskem.

— Odlikovan je za štiridesetletno zvesto pastirovanje čast. g. Matija Gerzin, duh. svetnik v Preserju.

— Umrl je v M. Nazaretu na Štajerskem dne 2. oktobra zjutraj po daljšem bolehanju obče znani trgovec gosp. Turnšek Anton starejši. Pogreb v četrtek ob 10. uri dopoldne. N. v m. pl.

— Požar. Iz Stare Loke. Vas Pevem je je v noči od 18. na 19. septembra v veliki nevarnosti. — Sredi vasi je o polnoči pogorelo gospodarsko poslopje Jožefa Langerholza, po domače Gregorča. — Vaščani so se izkazali za izvrstne gasilce. Z mokrimi rjuhami so zasedli sosedne slamnate strehe in odbijali ogorke ter tako obvarovali celo vas. Skoraj gotovo pa jim je pomagal tudi sv. Florijan, katerega časte v pevniški podružnici. — To poročilo je došlo v uredništvo še-le danes. V Stari Loki je bilo odano 20. septembra.

Friskre pozdrave

pošiljajo vsem Slovencem in Slovenkam vojaki pešpolka »Cesarjevič« št. 17: Bukovec Ivan, Trata pri Semiču, Longar Mihael, Žuženberk, Alojzij Kolenc, Mirna; Turšič Anton, Martinjak; Ivan Rus, Travnik, Rode Ciril, Rova; Gabrič Jakob, Domžale, Franc Suhadolnik, Preserje. In prosijo če bi se dobil dobrotnik, ki bi podaril za podpisane ročno harmoniko, da bi si v strelskih jarkih ob počitku preganjali dolgi čas. Naslov se dobi v našem uredništvu.

Mož dela in vztrajnost. V podjetju ljubljanskega »Katol. tiskovnega društva« v Novem mestu (Tiskarna Krajec nasl.) praznuje 3. okt. g. Maks Petrič 40. letnico, kar slušbuje kot tiskar in stavec in sicer pri enem podjetju. Zvestemu in trudoljubivemu slavljenču čast! Naj ga Bog ohrani še dolgo v čilem zdravju!

— Podaljšanje oprostitev za frontno službo nesposobnih. C. kr. domobransko ministrstvo je zlasti pri terminiranih oprostih črnovojnikov od črnovojniške službe čestokrat pripomnilo, da je nadaljnja oprostitev mogoča le tedaj, če je dotičnik za frontno službo nesposoben. Kdor ima tako pripomnjo pri oprostitvi, naj eden ali dva meseca pred potekom oprostitve prisi pri svojem dopolnitvenem okrajnem poveljstvu za zdravniško preiskavo in za vročitev zdravniškega izreka. Zdravniški izrek je v originalu priložiti prošnji za podaljšanje oprostive. Povdarja se ponovno, da prošnji za podaljšanje oprostitve ni predlagati tik pred potekom oprostitve, marveč več tednov, vsaj pa 14 dni pred potekom oprostitve.

— Ureditev častniških plač. »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Budimpešte, da bo ureditev častniških plač predmet prihodnje politične debate. Ogrski listi so dosedanje svoje nasprotstvo popolnoma opustili. Tudi politične stranke soglašajo z malimi izjemami in vodilne osebe narodne delavne stranke so se že izrazile, da je nujno potrebno pripomoči materijelno slabemu častniku pomagati do njegovih pravic. Po vseh znamenjih sodeč bo prišlo vprašanje ureditve plač za častnike skoro v tek in do zadovoljnega konca, kar v krogih armade napeto pričakujejo.

— Tatvine. V Trnjam je bilo ukradenih iz omare Marijete Čretnik 540 K. — Posestnici Mariji Bricelj v Zgor. Kašlju je bilo ukradenih s poda 160 kg prosa in 6 ruh. — Cigani so ukradli v trebeljevski občini Jožefu Smerkarju 50 K, obleko, gnjat, posodo in živila. — Na Kovskem vrhu pri Škofji Loki je bilo ulomljeno ponoči v hišo Tomaža Debeljaka. Tatovi so ukradli blago za pet oblek v vrednosti 1400 K, platna vrednega 240 K, ustrojeno telečjo kožo, osem parov podplatov in 42 kron denarja. Škode je 1900 K. — V Malem Polju je bilo ukradeno posestnici Ani Kožman 150 K.

— Umrla je v Hrastniku gospa Marija Papež.

— V italijansko ujetništvo je prišel dne 19. avgusta desetnik Jos. Kamnikar doma iz Laverce pri Ljubljani.

Primorske novice.

Umrl je v Avčah na Primorskem č. g. Simon Gregorčič.

— Osebnost vesti s pošte. Vpokojena sta poštni kontrolor Rudolf Stock in oficijantinja Viktorija Godrna v Trstu. Imenovani so: aspirant (voj. invalid) S. Kump za oficijanta v Trstu 1; aspirant Anton Barichievich za oficijanta v Lošnju in aspirantinja Olga Tončič za oficijantinja v Voloski. Ekspedient Al. Božič je dobil mesto v Vrhniki. Prestavljena je oficijantinja Lidija Potožnik iz urada 1 v urad 2 v Trstu.

V ljubljanski deželni bolnišnici je umrla dne 29. septembra t. l. begunka Ma-

rija Reje iz Čepovana št. 80. Pogreb se je vršil dne 1. oktobra.

Samoumor pobeglega tržaškega veljaka. Usmrtil se je v Curihu iz Trsta pobegli iredentovski občinski svetovalec Ad. Mordo. Obupal je, da bi Trst »rešili« Italijani.

Smrt za domovino. Grusovin Avgust, rojen leta 1886., pristojen v Gorici, sedaj pri 97. pešpolku, IV. komp., je padel junaške smrti dne 3. septembra t. l. pri Terreszeny v Bukovini, kjer je tudi pokopan. — Markočič Jožef, enoletni prostovoljec, četovodja pri 97. pešpolku, rojen l. 1889., pristojen v St. Andrež pri Gorici, je padel dne 4. julija t. l. na sedlu Ragodze, kjer je tudi pokopan. — Leopold Humar, pri 97. pešpolku, rojen leta 1897., pristojen v Sveto-Bate pri Gorici, je umrl dne 11. avg. t. l. na posledicah strela v trebuh. Vse tri dopisnice so na razpolago pri »Posredovalnici za goriske begunce« v Ljubljani, Dunajska cesta 38/1.

Iz Kastavščine. Že enkrat je prišel iz naših krajev glas v »Slovenca« o naših žalostnih razmerah; naj sledi tu še nekaj vrstic o tem. Strašna suša nam je pobrala ves letošnji pridelek; edino, kar je ostalo, je grozdje, ki je zares lepo in zdravo in ki so ga te dni začeli pobirati. Edino pametno bi bilo, da bi mogli ljudje vino zamenjati za hrano; kapljica je dobra, a cena ji bode prilično visoka. In temu se ne smemo čuditi, ako pomislimo, koliko stane obdelovanje trt sedaj, ko so gospodarji v vojaki ali v Ameriki in morajo domače gospodinje najeti delavce za drag denar in še dražjo hrano, tako da stane dnina delavca gotovo svojih 20 K, ako vračunamo hrano. Naj bi se naši poslanci zavzeli za to zadevo; morda bi se dalo kako zamenjati naše vino na Kranjsko za živež, ki ga tu nimamo. Glad je huda reč, in zato se ljudje ne strajo ne poti, ne truda, da navzlic vsem oblastvenim prepovedim iščejo okolu, posebno po Kranjskem, hrane proti zamenjavi takih stvari, ki jih tamkaj nimajo. Seveda se večkrat pripeti, da taka uboga reva, potem ko je par dni okolu iskala in slednjič si naprtila breme hrane, pade v roke žandarmom, koji ji vse pobere brez vsake odškodnine. Seveda morajo gospodje žandarmi vršiti svojo dolžnost; ali vseeno bi si upali vprašati, kam gre potem to zaplenjeno blago? Govori se, da je bil te dni tu na Voloskem guverner iz Reke, da je govoril z g. glavarjem zaradi aprovizacije. Na vsak način bi bil zadnji čas, da se vsaj Reka odpre našim ljudem. To bi bilo tudi edino sredstvo, da se zatre grdo tihotapstvo in oduštvost nekaterih oseb — in to ženskega spola — ki prenašajo iz Reke blago in pri nas za drag denar prodajajo. Ako bi to trajalo še nadalje, bi ljudje strašno se zadolžili, posebno tiste nesrečne gospodinje, ki inajo može v Ameriki, a nimajo nikake podpore, medtem ko morajo doma vsaki dan nasititi 5 do 6 lačnih otroških želodcev. Ravno te dni mi je tožila neka žena, da je morala dati 7 K za štruco kruha, samo da je mogla v jutro nasititi svoje otroke, ki so morali iti k šolski sveti maši za začetek šole. Edini, ki se trudi in skrbi za naše ljudstvo je naš dobri in blagi dr. Luginja, komur naj Bog obilno poplača ves njegov trud, da nam preskrbi kolikor je v njegovih močeh. Ako pa vprašate ljudi, kje je in kaj dela njihov poslanec g. Spinčič, pa ti ogorčeni odgovorijo, da se on lepo vozi po Zagrebu v nadškofovi kočiji, a na njih ne misli in se ne trudi. A ljudstvo si bo prav dobro zapomnilo, kedo je bil, ob času največje stiske njegov pravi prijatelj, in ko se bo povrnejo domov od vojakov, bodo znali obračunati s takimi ljudskimi prijatelji, ako ne drugače, pa vsaj z volinim listkom v roki. Te dni je prišel v Lovran novi župnik, g. Košir, dosedaj župnik na Kontovelu. Čaka ga veliko dela; a mi, ki poznamo gorečnost in delavnost novega župnika, smo prepričani, da bo s svojo modro previdnostjo premagal vse težave. Ključemo mu: Dobrodošli, na mnoga leta!

Begunec Štefan Hamar-Vrhavč, Pertovi št. 52, občina Kal, stanuje sedaj s svojo družino Dolga Raka št. 4, pošta Raka pri Krškem, Kranjsko.

Tatvina na pošti. Na pošti v ulici Foscolo v Trstu se je v petek popoldne poštni uradnik za hip oddaljil iz urada in v pozabi pustil odprto okenko. Ko se je vrnil, je pogrešil 2000 K, ki so mu bile medtem ukradene. Policija je tatu že na sledu.

Za mrtve so izkazani v seznamu izgub štev. 611: Valentin Bregantič, črnovoj. topničar, rojen v Kojskem l. 1893., padel v maju 1917; Josip Erjavec, črnovoj. 97. p., roj. v Cerknem 1869., umrl 8. julija 1917; Franc Gorjup, črnov. četovodja 97. pešp., rojen v Kalu 1874., padel 2. julija 1917; Josip Kovatič, pešec 87. pešp., rojen v Naklem na Krasu 1895., padel 28. maja leta 1917; Fran Kristančič, bat. 40, rojen v Medani 1877, padel 29. julija 1917; Fran Marincič, 2. strel. p., dodeljen črnov. bat. 30, rojen v Kojskem 1890, padel 20. maja 1917; Bernard Marušič, 4. trdnj. polk, rgien v Opatjenselu 1893., umrl 11. julija 1917; Miha Podrasnik, 87. polka, rojen v Kalu 1893, padel 14. maja 1917; Makso Robič, 28. top. polk, rojen v Rihembergu 1877,

padel 4. junija 1917; Štefan Sirk, 26. strel. polk, rojen v Sv. Križu pri Trstu 1884, padel 11. junija 1917; Štefan Širok, 7. lov. bat., rojen v Grgarju 1891, padel v juniju 1917; Jakob Sirotič, 7. lov. bat., rojen v Sovinjaku leta 1879., padel v juniju 1917; Josip Stanič, pom. del. morn., rojen v Brestovici 1859., umrl 16. julija 1917; Miroslov Stepančič, 2. strel. p., rojen v Temnici 1898., padel 27. julija 1917.

Težka delavska nesreča. Kurjača v tržaškem krematoriju za smeti je zgrabil transmissijski jermen, ga zavrtel in nato tresčil na tla. Težko poškodovanega kurjača so prepeljali v bolnišnico.

Ljubljanske novice.

Ij Osmina po umrlu v. č. g. Franu Krišche, vojnemu kuratu, bo v petek ob 6. uri s peto črno sv. mašo in libero v mestni župni cerkvi sv. Jakoba.

Ij Kaj dela sedaj bivši ljubljanski župan. V »Ljubljanskem Zvonu« naznanja bivši župan ljubljanski Ivan Hribar: Čast mi je naznaniti vam, da sem prevel iz francoščine: Pavla Bourgeta roman »Le Démon du Midi«; Molièreovo komedijo »Le bourgeois gentilhomme«; Charlesa Nodierja bajke: »Le songe d'or«, »Le génie bonhomme«, »Trésor des fèves et Fleur de pois«; H. Françoisa povest »Pauvres gens«; Emila in Aleksandra Erckmann-Chatriona povest: »Le trésor de vieux Leignieur«. — Bajke: »La buche enchan-tée«, »La souris grise« in »Yvon et Finette«, François Coppeea sličici: »Le par-rain«, »L'enfant perdu«; Evgenije Foa po-vestnici: »Mademoiselle Lajolais«, »Les petits gâteaux«; Jeana de la Fontaine 150 bajk v vezani besedi in končnu Gustava Flauberta: »Trois contes«. S poslednjim prevodom prehiteli ste me Vi, on ostane pri meni v rokopisu. Sedaj prevajam naj-novejši vojni roman Adriena Bertranda »L'appel du sol«. 150 La Fontainovih bajk izdam v kratkem. Iz italijanščine: Attilia Barbiera »Vita paesana«; Amelie Rossel-lijve sestero paelistično navdahnjenih črtic; Francesca dall'Ongara povesti: »La planella perduta«, »Due Madri, La rosa delle Alpi«, »Il pozzo d'amore«; Grazie Deledde osem črtic iz sardskega življenja.

Ij Slavna c. kr. komorna pevka, sopra-nistinja dunajske dvorne opere, gospa Gertruda Foerstel priredi s sodelovanjem klavirske virtuoziinje Lissy Hammerl z Du-naja v soboto, 6. oktobra, zvečer ob 8. uri v veliki dvorani hotela »Union« svoj tretji koncert s popolnoma novim, posebno iz-branim sporedom. Med drugimi skladbami bo slavna pevka izvajala tudi najkrasnejše moderne skladbe slovenskega skladatelja Antona Lajovica! Predprodaja vstopnic se od danes naprej vrši v trafikli v Prešernovi ulici 54.

Ij Nemški denar. C. kr. finančno rav-nateljstvo naznanja, da do preklica vse javne blagajne sprejemajo nemški kovani denar, bankovce in blagajniška nakazila. Ena marka velja 1 K 55 vin.

Ij Nakazilo moko trgovcem. Trgov-cem se bode nakazovala moka v sobo-to, dne 6. oktobra. Kdor še ni naznanil ostanka moke, naj to takoj stori, ker sicer ne dobi novega nakazila.

Ij Meso za uradniške skupine. — Stranke, ki imajo uradniške izkaznice, dobe meso v četrtek, dne 4. t. m. v cer-kvi sv. Jožefa. Prva uradniška skupi-na z izkaznicami št. 1 do 200 ga prejme od 3. do pol 4. ure, št. 200 do konca, dru-ga uradniška skupina pride na vrsto od 4. do pol 5. ure, tretja uradniška skupina od pol 5. do 5. ure, četrta sku-pina od 5. do pol 6. ure. Ena oseba do-bi četrť kg, 2 osebi pol kg, 3 do 4 osebe tri četrť kg, 5 do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb 1 in četrť kg, več oseb 1 in pol kg.

Ij Stolni Elizabetini konferenci so darovali za uboge sirote: Tvrđka Krisper 100 K, Suttner 50 K, Drofenik - Miklauc 50 K, Janko Železnikar 50 K in 17 parov nizkih domačih čevljev, P. Kozina 30 K, Agnola 30 K; po 20 K so darovali: tvrđka Elbert, J. C. Mayr, Kenda, Kollmann, Per-sche, Šoukal, Novotny, preč. g. generalni vikar Flis, Dr. Aleš Ušeničnik, Dr. Franc Ušeničnik, prelat Dr. Lesar, Dr. Pegan, gđc. Jos. Jančar, gđc. Blasnik Jerica; po 10 K so darovali: tvrđka Skabrne, Schif-frer, Götzl, Piccoli, Maschke - Stuchly, Kunc nasl., g. Dolinar, Bizelj, Regorschek, ga. Jelica Korenčan 10 K in 8 škatlic igrač za otroke, gđc. Marija Komotar 10 K, tvrđka Stacul 5 K, stolni dekan Kolar 5 K, III. Mar. kongregacija pri uršulinkah 8 K, ga. Marija Petras 4 K, tvrđka Gerber 3 K, Pevalek 3 K, gđc. Milka Schumi 2 K, gđc. Kat. Kmet 2 K, neimenovani 1 K, neime-novana 24 duc. svinčnikov in 4 škatljice peres, ga. Kenda tudi šivanke, gumbe in traki, I. delavsko konsumno društvo 2 para otroških čevljev. Neimenovana 10 K. Odbor se vsem darovateljem iskreno za-hvaljuje.

Ij Oddaja krompirja za tretji in četrti okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala v četrtek, 4. t. m., in petek, 5. t. m., na nova rdeča nakazila v svojem skladišču na Du-najski cesti krompir med stranke četrtega

in petega okraja po sledečem sporedu: V četrtek, 4. t. m., tretji okraj od 8. do 9. ure št. 600 do 750, od 9. do 10. št. 750 do 900, od 10. do 11. št. 900 do 1050, od 2. do 3. št. 1050 do konca. — Četrťi okraj od 3. do 4. št. 1 do 180, od 4. do 5. št. 180 do 360. V petek od 8. do 9. št. 360 do 540, od 9. do 10. št. 540 do 720, od 10. do 11. št. 720 do 900, od 2. do 3. št. 900 do 1080, od 3. do 4. št. 1080 do 1260, od 4. do 5. št. 1260 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kilograme, kilogram stane 30 vinarjev. Prinesite s se-boj posode in drobiž.

Ij Meso na rdeče in rumene izkaznice A. Mestna aprovizacija bo delila v četr-tek, 4. t. m., v cerkvi sv. Jožefa meso po znižani ceni med stranke z rdečimi in ru-menimi izkaznicami, zaznamovanimi s čr-ko A. Na vrsto pridejo od dveh do pol treh vse stranke z rdečimi izkaznicami s črko A, od pol treh do treh vse stranke z rumenimi izkaznicami s črko A. Ena ose-ba dobi četrť kilograma, dve osebi pol ki-lograma, tri do štiri osebe tri četrť kilo-grama, pet do šest oseb 1 kilogram, se-dem do osem oseb pet četrť kilograma, več oseb poldrug kilogram.

Darovi. Za bolnega bivšega obrtnika v Trnovem so nadalje darovali: Gospa Lavrič 2 K.; Neimenovan 10 K. — Neime-novan 4 K. — G. Val. Oblak, zbirka, 7 K. G. Ljudmila Fornezi, Bruck ob Muri, 4 K. — Č. g. Remigij Jereb, kaplan, Središče na Štajerskem, 20 K. — Bog plačaj!

Ij Zatekel se je pes prepelčar rujave barve vmešano z belimi dlakami, ki sliši na ime Lord. Odda se ga proti nagradi pri Jakob Zalaznik, pek in slaščičar v Ljublja-ni, Stari trg.

Ij Izgubila se je v nedeljo zvečer ruja-va listnica z denarjem in dokumenti na po-ti od pošte do Gradišča. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi pri upravnistvu »Slovenca«.

Sovražne izgube na morju.

Berlin, 28. Wolffov urad poroča: V prvih treh vojnih letih so izgubili sovraž-niki na vojnih ladja: Anglija okroglo 101 tisoč ton; Francija okroglo 71.810 ton; Ita-lija 76.450 ton; Japonska 23.885 ton; Zdru-žene države zavarovano križarko s 6600 tonami in podmorski čoln s 125 tonami.

Po svetu.

— **Vojni kurat vrši svojo dolžnost sfer-di dežja granat.** Vojni kurat dr. Karel Mayer poroča svojemu stanovskemu to-varišu sledeči dogodek iz enajste soške itke: »Šel sem tudi večkrat previdt v bo-bnečem ognju, dve uri daleč v strelski ja-rek, nekoč nekega umirajočega poročnika. Ob pol eni ponoči sem se podal na pot. Prišel sem tri četrť ure daleč in že naštel nad 500 granat najtežjega kalibra do 28 in 32 cm; nato sem zašel med plinove bombe, tako da sem kljub maski moral dve in pol uri iskati zavetja v neki baraki za stroje. Granate so padale na 10 korakov daleč, med njimi plinove in zažigalne bombe. Bilo je strašno mrtvaško zvonjenje, ko so razstrelki odletavali od skale na skalo. Ob 4. uri sem šel dalje v hrib in nato strmo 800 m navzdol. Ob pol 6. uri sem dospel na svoje mesto, previdel umirajočega to-variša in pokopal padle vojake. Ob 6. uri zvečer sem odšel nazaj, 800 m strmo nav-zgor, pač 1000 granat je razpočilo okoli mene. Na višini ni šlo več naprej. Železen in kamnit dež se je vsipal name in moral sem dve uri ležati za neko kamnito steno, vsako sekundo čakajoč na poklic v več-nost. Ob 10. uri se je bobneči ogenj pre-maknil in jaz sem nadaljeval svojo pot, se-veda z vednimi presledki, kajti vsak hip sem se moral vreči na tla. 24 ur v peklen-skem bobnečem ognju — in odnesti zdra-vo kožo. Hvala Bogu, počutim se dobro, seveda le vsled posebne milosti božje pre-vidnosti.«

Število prebivalstva v Sofiji znaša po zadnjih podatkih nad 200.000 mož, v čemer je pa všteto tudi vojaštvo.

Ameriška človeška loterija. O loteriji, ki se je nedavno vršila v senatni hiši v Washingtonu, da se odloči usoda, kateri moške naj gredo kot prvi na francosko bo-jišče, so sedaj znane podrobnosti. V ste-kleni posodi je ležalo 10.500 listkov s šte-vilkami. Bilo je ob 10. uri dopoldne, ko je vojni minister Baker z zavezanimi očmi po kratkem nagovoru potegnil prvi žreb. Ta je imel številko 258, kar je toliko pomeni-lo, da so vsi moške v različnih ozemljih Združenih držav, ki imajo to številko, v tem trenutku določeni za rekrute. Nato je potegnil senator Chamberlain drugi žreb, njemu so sledili člani kongresa in višji častniki. Spočetka so potegnili 7 do 8 šte-vilk na minuto, ko je bila pa razburljiva igra v teku, 10 do 15 žrebcev v minuti. Bilo je že pol treh po noči, ko je zadnji žreb, številko 3217, potegnil general Crowder, ki je imel vrhovno nadzorstvo nad to ču-dno loterijo.

Ruski ženski prapor na fronti. Ame-riška pisateljica Rheta Childa Dorrove se je mudila nekaj časa pri praporu smrti ruskih žen in je po svojem povratku s

fronte svoje vtiske sporočila nekemu ameriškem žurnalistu. Pripovedovala je, da je bilo povelje oditi na fronto, sicer ne-strpno pričakovano, ali vendar je žensko taborišče iznenadilo. Prapor so tvorile žene in dekleta iz najrazličnejših društvenih vrst: kmetice, tvorniške delavke, do-ktorice, stenografinje, telefonistke i. t. d. Ko so odhajale iz Petrograda, so jih ob-sipavali z zasmehovanjem. Nekdo je za-klical: »Čemu gredo ti otroci v boj?« — »Ker ste dedci slabši od bab,« so za-vrnile. Ko so prenočevale prvo noč na fronti blizu Vilne, je nekdo trdo potrkal na vrata. »Ali so tu deklce?« se je čul vojaški glas zunaj. »nismo deklce, nak, ampak vojaki smo,« je odgovorilo na straži stoječe židovsko deklet stopilo iz somraka. »Če se mi ne poberete, bo-mo streljale.« In vojaki so odšli. Nasled-njega dne je šel ženski prapor k reki, da bi se kopal. Stražile so jih ženske straže. Vojaki so imeli ostro prepoved motiti jih. Pozneje je deževalo dan za dnevom, ali ženske so se vztrajno in vzorno urile. Ži-vele so, kakor drugi vojaki, samo njih po-veljnika, gospa Bočkarova, ki je sedaj ran-jena, je bila petkrat bolj resna kakor drugi častniki. Mnogi vojaki so jim rekli: Ne damo vam odriniti na fronto, prešli smo od ekstremistov povelje, da naj vas rajši pobijemo, nego dovolimo.« Uporni duh se je edino zaradi tega pojavil, ker so že-ne glasno zahtevale, da jih pustijo na bojno polje. Ko so bile obveščene, da pri-dejo blizu fronte, ni imelo njih navdu-šenje ne konca ne kraja. Te ženske so premagale vse svoje navade in so poza-bile vse, za kar so bile svoje dni ko žene določene. Človek si skoraj ne more mi-sliti, kako ljubeznjive smejo biti ženske, če so proste tradicijskih dolžnosti in živijo čisto naravno. Z največjo resnobo so iz-polnjevale svoje dolžnosti in nikdar nikoli ni bilo pritožbe o kakšnem neredu. »Ni-sem mislila,« je pripomnila pisateljica Dorrova, »da bi se ženske kdaj morale vojskovati, ali sedaj sem prepričana, da bi pod takimi pogoji lahko stale na fronti ženske vseh dežel.« — Ta ameriška pisa-teljica je pravo vojno trobilo. Saj so že moške sili vojske do grla, a ona bi najrajši zdaj na fronto poslala še vse ženske. Če je tako navdušena za vojni vihar, naj gre na Flandrsko in naj nastavi glavo nemški krogliji.

246.000 vežbalnih patron je eksplo-diralo na severnem kolodvoru na Dunaju; dotični železniški voz je popolnoma zgorel. Ogenj je nastal po neprevidnosti vojaškega spremnega osebja, ki se je pa moglo še pravočasno rešiti.

Naročite „Slovenca.“

Gospodarske beležke.

Samopreskrba Avstrije. Poleg Rusi-je je podonavska monarhija najboljšeja dežela v Evropi. Čeprav pa je Avstrija za 8 milijonov hektarjev večja kot Nem-čija, ima Avstrija le 32,6 milijonov hektar-jev obdelane zemlje, Nemčija pa 31,1 mi-lijonov hektarjev. Seveda je tudi število prebivalcev v Avstriji manjše kot v Nem-čiji; habsburška monarhija šteje okroglo 52 milijonov prebivalcev. Krušnega žita pridela Nemčija 40 odstotkov več kot 84 tisoč kvadratnih kilometrov večja Avstri-ja. Avstrija zavzema pri produkciji žita četrto mesto na svetu. Ogrska pridela 3 do 4krat več pšenice kot Avstrija. Na-sprotno pa pridela Avstrija še enkrat več rži in ovsa kot Ogrska. Ječmena je približno enako v obeh državnih polovicah. Na-sprotno pa je koruza vsled milejšega pod-nebja pretežno ogrski pridelek. Najbolj je razvito poljedelstvo na Češkem, Morav-skem in v Šleziji. V prejšnjih časih je Av-strija izvozila precej žita in živine. Izvoz je pa vsled naraščajočega prebivalstva skoro popolnoma izostal; vendar pa v glavnem Avstro-Ogrska lahko krije svojo potreščino z lastnim pridelkom.

— **Prijava občinam za kontingent pra-šičev.** Ker se bo v kratkem pri »Deželni komisiji za ureditev prometa z živino na Kranjskem« zopet določil za gotove ob-čine, katerim je lansko leto »Kranjsko de-želno mesto za vnovčevanje živine v Ljub-ljani« dobavljalo prašiče, kontingent za dobavo prašičev, pozvalo je »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« imenovane občine, naj prijavijo najkasne-je do 10. oktobra t. l., koliko prebivalcev, ki so popolnoma nepreskrbljeni z mastjo, je v dotičnih občinah. Ker je mogoče, da tu in tam vsled nerednih poštnih zvez do-tične občine imenovanega dopisa niso pre-jele, opozarjamo s tem vse občine, ki so lansko leto dobivale kontingent, naj naj-kasneje do 10. oktobra »Kranjskemu de-želnemu mestu za vnovčevanje živine« točno in pravilno sporoče, koliko prebi-

valcev je v dotični občini, ki nimajo last-nih prašičev oziroma so navezani na pre-skrbo z mastjo od drugod. V upoštevanje pri-dejo le take občine, ki so lansko leto ime-le kontingent za prašiče, občine pa, ki lansko leto niso prejemale prašičev od »Kranjskega deželnega mesta«, ne pridejo v upoštevanje. Prijave, ki bodo došle po 10. oktobru, se ne morejo upoštevati.

Oglas. V kobilarni št. 1 v Prestra-neku na Kranjskem bodo prodali na javni dražbi dne 11. oktobra ob 9. uri dopoldne okoli 80 odstavljenih žrebcev. Te dražbe se smejo udeležiti le od pri-stojnega okrajnega glavarstva legiti-mirani poljedelci. Trgovci s konji ali prekupci so od nakupa popolnoma iz-ključeni.

Kaj bi se lahko napravilo iz zbirke sadnih pešek? C. kr. urad za ljudsko prehrano je uvedel nabiranje sadnih pešek, ki se pa v mnogih krogih prav nič ne upošteva. Ljudje mislijo, da par pešek ne pride v poštev in zato prav nič ne nabirajo. Čeprav se maščoba iz sadnih pešek v splošnem uporablja le za tehnične namene, bi vsak prirastek tehnične maščobe pomnožil tudi jedil-no mašč, ker bi se druge maščobe, ki se danes porabljajo za tehnične name-ne, očistile in lahko porabile za pre-hrano. Ker pridela Avstrija odštevši vojna ozemlja na leto okoli dva milijo-na met. stot., bi se lahko nabralo naj-manj 200.000 q pešek. Iz teh pešek bi se lahko napravilo okoli 10.000 q ali mili-jon kg maščobe. Vsakdo, ki meče sadne peške proč, naj bi tedaj mislil na te številke in pridno nabiral peške.

Zasego nasoljenih sardel namera-vajo odrediti v Dalmaciji in prepove-dati izvoz.

Oni, ki prejemajo državne podpore morajo pomagati pri pospravljanju letine. Tako je odredilo kmetijsko ministrstvo. Vsaka oseba, ki se neutemeljeno brani opravljati tozadevna opravila izgubi pod-poro in je vsak tak slučaj naznaniti žetve-ni komisiji dotične občine, ki uporneža ali prisili k delu ali pa ga naznani pristojne-mu okrajnemu glavarstvu. Osebe, ki dobi-vajo državno podporo naj ne mislijo, da bi se jim podpora morda skrajšala ako bi si sami tudi posebej zaslužili kaj.

Vsa mala in velika trgovina je na Bol-garskem prosta izvzemši storjeno obleko-perilo, čevlje in blago za napravo istih, kakor tudi volneno in bombaževinašto blago, podlago, belo pletenino, parhend, blago za pletenje, sukanec za čevlje, noga-vice itd., vrvarske izdelke, oljčno olje, oljke, milo, kavstično sodo, kavo, čaj, če-belni vosek in špe za okna.

Bolgarske kmetijska banka v Sofiji izkazuje v letu 1916. skupnega zaklada z rezervami vred 69,949,237 levov, v letu 1915. pa je isti znašal 67,780,629 levov. Dobiček je znašal l. 1915. čistih 4,600.000 levov, v letu 1914. 7,500.000 levov, v letu 1908. pa celo 8,500.000 levov.

Šoto porabljajo mesto premoga na Francoskem za pridobivanje svečave. Dve toni šote sta enakovredni z eno tono pre-moga.

Francoske skrbi glede prehrane. »Petit Journal« priobčuje daljši članek pod naslovom: »Kaj bomo jedli?«, v kate-re-m opozarja na resnost položaja in nezadostno prehrano.

Prisilna ponudba za platneno in pol-platneno blago ter izdelke iz takega blaga. Kranjske firme dobe glede prisilne ponudbe za platneno in polplatneno blago ter izdel-ke za takega blaga zaupno ustmeno infor-macijo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Uradnikom in nastavlencem** se nudi ugodna priložnost, da uredijo nujne zasebne zadeve pod zelo ugodnimi pogoji. Tozadevna pojasnila dobe pri »Hranilnem in posojilnem konsorciju I. splošnega urad-društva Avstro-Ogrske v Ljubljani«, Gra-dišče 15/I. — Uradne ure vsak torek in petek popoldne od 2½—3½.

Omejitev osebnega prometa na že-leznicah. Od 1. oktobra dalje bodo na železnicah razen poletnih vlakov ustav-ljeni tudi nekateri drugi osebni vlaki in jbrže za 14 dni —, da se odpomore silnemu tovornemu prometu, ki je na-stal s prevažanjem krompirja in drugih pridelkov kakor tudi premoga.

Sladkor se podraži s 1. novembrom. Ker se pokrije potreščina sladkorja za oktober še iz stare kampanje, se sladkor topot še ne podraži, marveč šele s 1. no-vembrom t. l., in sicer za 30 vinarjev pri kilogramu. Ravnotako dobi prebivalstvo za oktober še polni delež, t. j. 1 kg na ose-bo, od 1. novembra dalje pa le po tričetrť kg na osebo in mesec.

Argentinijska zviša izvozno carino za žito, laneno seme, koruzo, loj in oljne tro-pine.

Apno kot sladkor je prodajal v Trstu neki Bezech, in sicer je zahteval in dobil po 350 K za zaboječek. Stranke, ki so ku-pile »sladkor«: Marija Pertot, Franciška Soldat in Alojzija Dragotin, so prevzele in plačale »blago«, ne da bi bile odprle za-boječek. Bezech je sedaj že v zaporu.

Nad pol milijarde v dim. Dohodki iz tobačnega monopola so za l. 1917—1918 proračunani na 516,5 milijona kron, torej nad pol milijarde; stroški bodo znašali 180,6 milijonov, čisti dobiček tedaj okroglo 336 milijonov kron. Leta 1913., zadnje leto pred vojno, je znašal čisti dobiček 226 milijonov kron, torej za 110 milijonov manj. Tako izdatno je država tekmo vojne podražila tobak.

Cene v Črnovicah. Za likanje enega ovratnika plačajo danes v Črnovicah 80 vinarjev, za par manšet 1 krono 20 vinarjev, voznja na razne kolodvore stane od 16 do 30 kron; mlečna kava 1 krono; navaden potni jermen, ki je stal prej 60 vinarjev, stane danes 20 kron, par navadnih moških naramnic 25 kron; jermenčki za čevlje 2 kroni, ena hruška 1 krono 20 vinarjev do 1 krono 80 vinarjev; za britje plačajo najmanj 1 krono.

Vinska letina na Ogrskem. V okraju Kecskemet se je trgategv zgodnjih vrst že začela; letina bo deloma srednja, deloma dobra; staro vino se plačuje po 400 do 500 kron, za mošt ponujajo 380 K. V okraju Ogrska Bela cerkev bo letina po množini srednja, po kakovosti prav dobra; mošt se prodaja po 280 do 340 K. V okraju Menes in Beregszász pričakujejo srednje letine. V Tarczalu si obetajo veliko najboljšega pridelka; za mošt ponujajo po 500 do 600 K, staro vino se prodaja po 700 do 900 K. V okrajih Jeger, Balassa-Gyarmat, Tapolca in Budimpešta bo letina povprečno srednja. V Szekszardu obeta kakovostno izbornost, vendar ni povsod enako. V Pečuhu ima mošt 20 do 22 % sladkorne vsebine, šopronj obeča srednjo množino, a izvrstno kakovost (cena 400 do 500 K). Tudi Požun je zadovoljiv. V Bihaz-Dioszegu je 10 % grozdja suhega.

Ogrska splošna strojna tovarna a. d. izkazuje dobička 476.588 K ter izplačuje 6 % dividende. Avcij-kij kapital se zviša od 5.000.000 K na 8.000.000 K.

Naprava jagodnega vina je na Nemškem znatno omejena. Porabiti smejo v to svrhu samo 30 % z ozirom na lanske letino.

Cementne zveze so v Nemčiji zvišale ceno cementu za 3 marke in so obenem podražile tudi sode.

Nemška prekomorska služba, d. z. o. z. je sklenila z ozirom na gospodarski boj po sedanji vojni zvišati svoj kapital od 1.900.000 mark na 5.000.000 mark.

Vse zveze nemške apnene industrije so zvišale ceno apna zaradi splošne druginje kuriva. Zveza sred.-nemških apnarn je zvišala ceno za 25 mark pri 100 kvintalnih.

Kemijska industrija. Kakor čujemo letos ni prišlo med nemško in avstrijsko kemijsko industrijo do kakih konvencij radi posameznih kemijskih produktov. Kakšne posledice zna to dejstvo pokazati v slučaju konkurence za eno ali drugo stran se sedaj ne more reči.

Izguba tonaže radi podvodnikov. Na obnem zboru francoske »Compagnie des Messageries Maritimes« se je ugotovilo izgubo 12 parnikov kot pogrešanih in 70.000 ton izgubljenih. Vsled delovanja nemških podvodnikov je izgubljenih 26 % skupne tonaže.

Na Ruskem se producira čimdalje manj: žita, sladkorja in premoaga. Tudi produkcija bakra je padla od leta 1914. na 1916. od 1.949.728 pudov na 1.304.846 pudov.

Krmila v katerih se nahaja kokalj in to posebno ako je v večji množini so živalim škodljiva. Prasičjem kokalju posebno rad škoduje že, ako ga zavžijejo v manjši množini. V veliko krajih so prasiči poginili, ako so jim dajali takih krmil. V prometu je sedaj precej takega blaga in zato svarimo pred njim. Ako škoduje prasičem, tedaj tudi za perutnino ni priporočljiv, ker tudi perutnina oboli in pogine, če zavžije kokalj v večji množini, jajec pa kokoši, race, gosi, pure itd. sploh ne nesejo, ako so zobale kokalj.

Ob grobu Slovenske redovnice.

Podpisani sem bil v letu 1914/15. kot ranjenec v oskrbi Elizabetne bolnišnice v Celovcu, in sicer tri mesece. V zavodu so sestre Elizabetinke, seveda največini nemške narodnosti, le par koroških Slovencev — menda dve — in pa dve iz Kranjske, žalibog, sedaj le še ena. Prvi teden že me opozori M. Elizabetina (sestra ljubljanskega gospoda regens chori), da bo imela naslednji teden službo v bolniških sobah M. Pelagija, tudi Slovenka. In res, že v nedeljo jutro sem jo videl in govoril z njo. To je bila blaga, usmiljena strežnica bolnikov, vse jo je v kratkem vzljubilo kot mater, vsakomur je brala iz obraza, kaj mu je potreba in ker takrat še ni ničesar primanjkovalo, tudi vsakomur ustregla; kot sanje tiho je šla zjutraj od postelje do postelje, ko smo še vsi spali ter nas škropila z blagoslovljeno vodo. Čez uro potem pa je šla z veliko košaro okoli ter vsakega vprašala, ali ima raje kruh (bel kruh) ali »emije. Kmalu nato je bila kava, dobra

kava na mizi. Kadenje je bilo seveda prepovedano v sobah, toda kadar je M. Pelagija videla koga pušiti, se je nasmehnila, vedela je da vojak in kadenje, to gre vkup; na hodnikih pa je bilo mrzlo tedaj. Prinesla nam je knjig in drugih zabavnih predmetov, samo da bi nam še bolj osladila lepe dneve v topli bolniški sobi. Nekoč mi je zdravnik odrekel dopust; M. Pelagija je videla, da sem žalosten in vedela, kako si želim videti družinico. Šla je po viziti za zdravnikom in ne preje odnehal, da je imela »Urlaubschein« v roki, s katerim je vsa presrečna k meni pritekla, da pritekla — bila je v letih in bolehnata, a takrat je menda pozabila nato; vsa je žarela od veselja, da je zopet komu ustregla. Glavno njeno odkazano mesto pa je bila cerkev oziroma zakristija. Kolikokrat je prišla po mene, da sem šel ministrirat, ko ni bilo zaspanih celovških fantičkov, in vselej me je čakal precejšen glazek »Klostergeista«. Mraz je bil hud, ta v samostanu pridelani liker pa pogreje. K praznikom sem ji pomagal v cerkvi preurediti oltarne predmete itd., kar je že treba v cerkvi k takim dnem. In kako je bila vesela tega. Peljala me je v grobnico častitih sester, ter mi kazala, kje, v kateri steni bo najbrže pokopana. In, ni je več, nesli so je po onih stopnjicah iz cerkve v grobnico, tam vzdali v zid in v zid zarisali znamenje križa. Ni je več, predobro Matere Pelagije. Za Velikonoč mi je zadnjikrat pisala, a ni potožila o boleznih ali o čem drugem. Zelo se je zanimala za mojo družino, prosila raj molimo za njo in tolažila nas, da mora kmalu biti konec teh strašnih časov. Ni doživela dneva, ko bo zasijala zarja miru, šla je k Bogu po plačilo, katerega je v polni meri zaslužila.

Omenil sem, da ranjka M. Pelagija nikdar ni tožila o ničemer. Samo z eno izjemo, ramreč: Ko so prihajali nemški duhovniki z dežele v mesto, maševali v samostanski cerkvi in se po opravilu o tem in onem pomenili, so bili zelo prijazni; ko pa so jo vprašali in zvedeli, da je Slovenka, pa so na mah utihnili in odšli. To da se je večkrat dogodilo. In kako žalostno mi je to pripovedovalo; to jo je bolelo, da niti gospodje ne umevajo enakopravnosti. Ranjka Mati Pelagija toraj ni bila samo predobro usmiljena Elizabetinka, ampak tudi zavedna Slovenka. Blag ji spomin med nami!

Naši begunci.

Begunce na Nižjem Avstrijskem čakajo hudi časi. Še sedaj, ko je bila tako krasna letina, pa so pisali begunci iz Štefanharta mgr. dr. Faiduttiju pismo in mu tožijo, da nimajo kaj jesti. Pa že dolgo let niso imeli kmetje tako krasne pšenice, tako lepega krompirja. Kaj bo pa še? Župani se jezijo na begunce, da imajo z begunci veliko sitnosti in dela. Hoteli so se tega dela otestiti in so naprosili državnega poslanca G., da spravi begunce v barake. Seveda, to ne gre tako lahko, zlasti ne sedaj po novem določilu, ko beguncem ne morejo več vzeti podpore. Zato pa je treba državnega poslanca! Ta se je izrazil, da bo na vsak način se potrudil in skušal, ako bo le mogoče, da bi begunce iz celega okraja potisnili v barake, zlasti pa iz okolice mesta Amstetten. Zakaj pa? »Toliko vasi je bolj v ozadiju, bolj daleč od železnice, pa nimajo beguncev, tudi mi jih nečemo.« Tako so baje rekli župani. Izgovarjajo se, da je to v korist beguncev. Po zimi ne bo drv, ne ognja; s čim bodo kuhali, s čim se bodo gregli? Mleka že sedaj ni, masla ni, za begunce živeža ne bo — kam pojdejo? — Češ, v barake naj gredo, tam so nebesa domal — Sedaj menda kradejo ljudje po celi Avstriji, kjer le morejo. Tako se po časnikih bere. Tu pa gre seveda vse na račun beguncev. Kokoši zmanjkajo. Kdo jih je? Begunci. — Krompir zmanjka na polju po noči. Kdo ga je pobral, pokopal? Begunci. Na drevesu je zlomljena veja. Kdo jo je? Begunci. Gospodar zasači otroke pri sadju, pa jih ne spozna. Oh, to so gotovo begunci! Vse begunci! V neki vasi je begunka dobila dve glavici solate. Ko jih domov nese, jo vidi orožnik, pa ji vzame solato in nosi po trgu od hiše do hiše in povprašuje, kje in komu je ta solata ukradena. Tako je z nami. Mi bi pa silno radi vedeli, kdo je tukaj kradel, ko nas ni bilo, in kdo bo kradel, ko nas ne bo? In vendar so naši otroci tako vplašeni, da niti sadja ne kradejo, ker vedo, da nas takoj lahko pošljejo proč, ako nas zasačijo pri tatvini. — Saj je to govorčenje, obrekovanje tudi krivo, da nas tako sovražijo, zaničujejo in lovijo v barake. A zaenkrat ne pomaga nič. Domov, kadar hočete, v barake pa ne! — Županstvo Euratsfeld je spravilo v barake begunce Varesco Ano, Juren Marijo in Avgusta Kavčič z njihovimi družinami. Drugi begunci so še ostali tam. Pravijo, da se jim še dobro godi. —

Najbolj udani in zadovoljni so begunci v občini Zeilern. Zlasti župan je tam silno prijazen in ljubezniv. Ravnotako so dobri in naklonjeni drugi domačini.

Odlikovanja pri 17. pešpolku.

Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste sta dobila tit. desernik Marka Fr. in pešec Zajc Valentin. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste sta dobila desernik Brolih Alojzij in pešec Krakar Ivan. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: deserniki Černe Franc, Korkalj Pavl in Jurkovič Alojzij; tit. desernik Dolšan Ciril; poddeserniki: Vesel Franc, Keber Ivan, Pavlin Franc, Šolar Ivan, Guttmann Franc, Šturm Josip; tit. poddes. Hdier Alojzij; pešci: Hribar Franc, Redenšek Jvsip, Levstik Josip, Papkovič Josip, Rodič Franc, Perme Franc, Kirer Ivan, Golob Luka, Sieder Rudolf, Grahek Ivan, Josef Fr., Ravnar Ivan, Kovačević Savo, Koncila Anton, Černovšek Florijan, Lotrič Franc, Molar Anton, Hribar Anton, Butara Josip, Krušič Martin, Mrak Ivan, Blejec Franc, Mihalič Karel, Poje Fr., Podkrajšek Ivan, Ferlin Albin, Lukan Franc, Jarc Ivan, Novak Nikolaj, Fugina Pavl, Rogelj Franc, Urnkar Fr., Judnič Josip, Herhar Ivan, Vrlinič Nikolaj, Mihelčič Pavl, Jurkovič Ivan, Ulbar Franc, Kraljič Iv., Jerič Peter, Bajt Josip, Černologar Franc, Bratkovič Josip, Kovačič Franc, Hočevan Franc, Rifelj Martin, Potokar Ivan, Grašič Ciril, Sinčič Ivan, Herbst Josip, Krhin Franc, Leskovec Jakob, Piletič Ignacij, Koleša Bogumir, Glavac Ferdinand, Banič Fr., Hočevan Alojzij, Komlanc Ivan, Kurent Alojzij, Miklič Anton, Muč Anton, Plut Josip, Lazar Anton, Znidaršič Martin, Novak Anton, Hostnik Franc, Pirš Jakob, Malinšek Anton, Belihar Mihael, Lotrič Jakob, Tome Matej, Valjavec Iv., Rauch Josip, Lukeš Josip, Plešič Tomaž, Javornik Josip, Zalokar Mihael, Šnabelj Kaks, Bratkovič Ivan, Zadnikar Franc, Mlakar Ivan, Aupič Anton, Janko Franc, Poje Jakob, Pirnat Fr., Valentinčič Anton, Šuštar Ivan, Grobljar Ivan, Čebular Anton, Vivic Avgust, Filič Jurij, Sparovec Alojzij, Novak Josip, Rebolj Franc, Golob Ivan, Jeras Matej, Mojšker Iv., Beck Tomaž, Fitz Adolf, Zupan Franc, Flajnik Jurij, Knez Valentin, Stopar Martin, Slabe Jakob, Razman Alojzij, Košnik Josip, Beni Jakob, Okorn Ivan, Pogačnik Ivan, Strotmak Ivan, Prus Josip, Bizilj Valentin, Milosevič Jurij, Spilek Mihael, Povirk Gašper, Zadel Ivan, Jazbec Iv., Kumše Josip, Lavšin Josip, Hren Josip, Jerše Josip, Kozelj Franc, Klapčič Alojzij, Štimec Josip, Ivančič Josip, Žagar Karel, Šušteršič Tomaž, Štrucelj Josip, Pavšnar Josip, Levičar Franc, Lovšin Alojzij, Videc Ivan, Šekar Andrej, Laginja Ivan, Smrekar Alojzij, Koplenik Albert, Bratina Ivan, Camernik Franc, Urbanc Josip, Grum Josip, Jelušič Josip, Mohar Josip, Weber Leopold, Kotar Ivan, Žerovnik Alojzij, Rangus Iv., Peterlin Ivan in Gliha Ivan; štabni narednik Pečauer Mihael; narednika Hris Ivan in Grimm Josip; rač. podčastnik Hönigmann Josip; četovodji: Rozman Franc, Makovec Josip; enoletni prost. desernik tit. četovodja Krivec Franc; desernika Hribar Ivan in Koren Pavel; tit. des. Znidaršič Ivan; poddes. Škrbec Ivan; tit. poddes. Ožura Anton; pešci: Urnkar Josip, Kimovec Franc, Zadnik Friderik, Friškovec Franc, Marčelja Karel, Brajko Anton, Klobučar Josip, Gantar Anton, Geržina Anton, Velkavrh Franc, Schneck Peter, Poglajen Anton, Lavrič Ivan in Gözrl Franc. — Vseh odlikovancev je 189.

Rekvizicija krompirja.

Z ukazom urada za ljudsko prehrano z dne 26. julija 1917 drž. zak. št. 311 glede ureditve prometa s krompirjem letine 1917

je bila zasežena krompirjeva letina. Ta zasega ima namen zagotoviti krompir, ki je najvažnejše živilo, tudi tistim, ki ničesar ne pridelajo. Nameravana rekvizicija bo stroga, kajti potrebščina krompirja za nepridelovalce je velika, dasi je letošnja krompirjeva letina silno slaba, očitno dokaj slabjša od lanskega leta; poleg tega je pa bilo od letošnjega krompirjevega pridelka veliko pokradenega.

Zgoraj ukazana rekvizicija krompirja se bo pričela. Bog daj, da bi bil uspeh rekvizicije v toliko zadovoljiv, da bi tudi nepridelovalci dobili sedanjim izrednim razmeram primerno količino krompirja; nameravani ostri rekviziciji nikdo ne uide.

Prav posebno pa se povdarja, da se čez mero oddajne dolžnosti krompir nikomur vzeti ne sme.

Vsakemu kmetovalcu morajo ostati nastopne množine krompirja:

1.) za vsako glavo v družini po 150 kg. v družino spadajo gospodar in gospodinja, otroci, hlapci in deklet ter one delavske moči, ki so stalno pri hiši in imajo pri hiši tudi hrano;

2.) 22 % celega kmetovalčevega letošnjega pridelka za krmo in kot izgubo;

3.) za seme toliko, da odpade na hektar s krompirjem posajenega zemljišča 22 meterskih stotov krompirja. Čim manj je imel kdo s krompirjem posajenega zemljišča, toliko manj se mu bo pustilo krompirja za seme.

Ko kmetovalec izvršuje svojo oddajno dolžnost, ima pa tudi pravico zahtevati, da se mu pusti zgoraj navedena množina krompirja za njegovo in njegove družine prehrano, za prekrmo in za setev. Kot dobri državljani izpolnjujemo svojo dolžnost, varovati pa tudi smemo svoje pravice, če bi rekvizicije segale predaleč.

Deželni svetnik dr. Josip Dermastia.

Pri glavobolu in v bolečinah v želodcu, slabem okusu, pihanju, slabosti, nagnjenju k bljuvanju ali driski izplakne naravna »Franz-Josef«-grenčica na lagoden način jedilni kanal, povzroči dobro prebavo in zvišano veselje do dela.

Plemenski prasci se bodo oddajali dne 11. oktobra ob 8. uri zjutraj na Zelenem hribu pri dolenskem kolo-dvoru v Ljubljani. Vsi naročniki naj se ta čas točno zglase. **Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine.**

Išče se učiteljica za klavir

ki bi poučevala 3krat na teden na domu od 5.—6. Naslovi naj se pošljejo na upravništvo lista pod

Klavir, 2505.

Obvestilo.

Gremij trgovcev naznanja, da se bo vršilo

vpisovanje v gremijalno trg. šolo

dne 4. in 5. t. m. vsak dan od 9. do 11. ure dop. v gremijalni pisarni, Krojaška ulica 5, II.

V nedeljo dne 7. t. m. zbero se ob 10. uri dopoldne vsi trgovski vajenci v I. mestni deški šoli na Ledini.

K vpisovanju morajo vajenci prinesiti s seboj zadnje šolsko spričevalo in krstni list; oni vajenci, ki še niso dovršili 14. leta, pa tudi zdravniško spričevalo.

2510

Ivan Starman, delovodja južne železnice, javlja v svojem in v imenu svoje hčere Ane poroč. Šiška, vsem sorodnikom, znanec in prijatelj, da je njegova iskreno ljubljena soproga, srčno dobra, nepozabljena mamica in stara mamica, gospa

Ana Starman

v torek dne 2. oktobra 1917 po dolgem, mukopolnem trpljenju, Bogu udana preminula.

Pogreb predrage nam pokojnice se vrši v četrtek dne 4. oktobra 1917 iz hiše žalosti Dunajska cesta 47 k sv. Križu.

Blago pokojnico se priporoča v blag spomin.

Globoko žalujoči ostali.

„Slovenska Matica“.

Najhujši udarec za našo kulturo med vojsko je bil gotovo razpust »Slovenske Matice«. Zdaj, ko ministrstvo razpusta ni potrdilo in je pričela »Slovenska Matica« spet redno poslovati, ni gotovo nikogar med nami ki bi ne bil tega pravičnega dejstva od srca vesel. Vsak zaveden Slovenec pa naj da svoji radosti duška s tem, da stopi v krog Matičarjev.

Matica ima trojno vrsto članov: Prvič častne, drugič letne in tretjič ustanovne dosmrtnne. Častne si voli sama, letni si dobe pravico s tem, da plačajo vsako leto 4 K članarine, ustanovniki izročijo enkrat za vselej 100 K, ki jih morejo plačati tudi v obrokih in sicer največ v petih po 20 K.

Vsi člani prejemajo redne letne publikacije.

Matica je vsled razpusta mnogo upela. Tri leta so izostala njena izdaja, to je prilično osemnast knjig, posebno prizadeto pa je njeno premoženje. Zato je tem večja kulturna potreba, da pristopi k Matici vsak, kdor količkar more.

Pred koncem tekočega leta izidejo publikacije za 1914. leto. Knjižni dar bo vsled nastalih razmer manjši kakor prejšnja leta. Izideta namreč 2 knjige pripovedne vsebine, in sicer: E. Kristina »Pertinčarjevo pomlajenje« in Zofke Kvedrove »Njeno življenje«. Obe deli sta že dotiskani.

Naročniki zemljevida bi bili zaželeni zemljevid že prejeli, da bi ne bilo svetovne vojske. Pred razpustom »Slovenske Matice« je bila opravljena že druga korektura in vrnjena vojaškemu geografskemu zavodu na Dunaju, kjer zemljevid izdelujejo. Opraviti bi bilo treba le še eno korekturo in zemljevid bi bil zagledal bel dan. Takoj izpočetka razpusta pa je kurator zemljevidno delo ustavil. Ko je počela skoro po treh letih Matica zopet poslovati, se je obrnila brž na vojaški geografski zavod s prošnjo, naj ji pojasni stanje zemljevida. Izvedela je da je bilo zemljevidno delo ustavljeno, da so plošče shranjene in da pred koncem vojske ni mogoče nadaljevati dela. Nato je naročila, naj hranijo plošče na njene stroške dalje.

Ali izda Matica kaj za 1917. leto, ali prične z rednim izdajanjem šele l. 1918., vse to je še negotovo. Oseguje moramo za enkrat pred vsem njeno denarno stanje. Zato pa je treba mnogo članarine. Naj torej vsak, ki še ni član »Slovenske Matice«, pošlje letnino ali — če mu je mogoče — ustavnino. Naj se zaveda da ne stori s tem ničesar drugega kakor svojo slovensko kulturno dolžnost.

V vseh zadevah, ki se tičejo Matice, naj se obrne vsak naravnost na »Slovensko Matico« v Ljubljani. Kdor bi se rad osebno zglasil v Matični pisarni, mu naznanjamo, da posluje tajništvo začasno ob delavnikih od 2. do 4. ure popoldne v društveni pisarni na Kongresnem trgu št. 7.

Izjava.

Izjavim tem potom, da nisem plačnik nikakih dolgov, naj jih napravi kdorkoli na moje ime

Leopold Egger,
skladišni mojster južne
železnice.

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina, dobro posušenih

olupkov krušček in jabolk
vsako posebej, po 2 K in dobro posušene
prešene krušček in jabolk
po 80 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na trdnico Franc Kos v Ljubljani.

[Krava s teletom]

tele 4 tedne staro, radi pomanjkanja krme takoj naprodaj pri lastniku FRAN MARTINEC, Ljubljana Frate 8. 2507

Modni salon **Hina Pressl** sprejme takoj
2 izurjeni šivilji in 2 učenki

Vprašanja: Sv. Petra c. 20, I. nadstr.

Trgovski pomočnik

ki ima veselje do trgovine, poštenih staršev, se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji. Firma **J. Kušan**, Kranj (Gorenjsko).

Tisk »Kotoliske Tiskarne«.

Prodajalka,

boljša dobra moč, z večletno prakso želi službo za takoj ali pozneje. Ponudbe pod pridnost

6000 na upravo »Slovenca«.

Zamenjam

sveža jajca za sladkor enake denarne vrednosti.

Naslov v upravnistvu tega lista pod št. 2506.

Vinski kamen,

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi vsako množino po najvišjih cenah **veletrgovina Anton Kolenc, Celje.** 1854 (1)

Kmetijsko društvo v Vipavi išče

spretnega kletarja

Nastop službe takoj. Ponudbe naj se pošiljajo na omenjeno društvo.

Kupim posestvo

obstoječe iz njiv, travnikov in gozda, s hišo in gospodarskimi poslopji, blizu železnice najrajši s trgovsko hišo na Dolenjskem ali na Štajerskem. Ponudbe se prosijo na upravništvo Slovenca pod »Trgovec 2496«.

Razpisana je
tajniška služba

Ponudbeniki naj se zglase osebno s spričevali pri županstvu št. Vid nad Vipavo. — Nastop službe 10. oktobra. Plača po dogovoru.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
trdnica **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
Ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

METAX

avstrijska žarnica
avstrijsko delo!!!

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

delegatov okrajne bolniške blagajne v Ljubljani,
ki bo

v ponedeljek dne 8. oktobra 1917 ob 7. uri zvečer v blagajniški pisarni na Turjaškem trgu.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnika.
3. Poročilo blagajniškega računskega zaključku za leto 1916.
4. Poročilo nadzornega odseka.
5. Dopolnilne volitve: a) v načelnstvo 3 namestnike iz skupine delodajalcev, 2 člana in 1 namestnika iz skupine delodajalcev; b) v nadzorstvo 4 namestnike iz skupine delodajalcev, 2 člana in 1 namestnika iz skupine delodajalcev.
6. Raznolost.

§ 30. blag. pravil: Občni zbor je sklepčen, ako je pričujočih vsaj 30 članov, ki se po pravilih smejo udeleževati občnega zbora. Kadar ne pride toliko udeležnikov, se vrši uro pozneje nov občni zbor z istim dnevnim redom; ta občni zbor je sklepčen ne glede na število udeležnikov.

(Brez vabila, ki služi kot izkaznica, vstop ni dovoljen.)

Načelnik:

Mihael Rožanec.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Prodajalka,

vešča slovenskega in nemškega jezika, želi premeniti službo, najraje na deželo, v bližini Ljubljane. Ponudbe na upr. tega lista pod Prodajalka.

Rabilim zanesljivega, treznega
HLAPCA za KONJE

proti dobri plači in hrani. I ti mora biti vajen vožnje iz gozda. Spremem tudi

tesarje ali mizarje

v trano delo. Ravnikar Franc, oblast, skušeni mestni tesarski mojster, Linhartova ulica št. 25

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah trdnica 2354

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Stare lovske puške

kupi F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Kup

in prosim ponudbe z vzorci o posušenih

gozdnih in travniških zeliščih.

Vsaka množina po najvišjih dnevnih cenah.

F. Holstein, Trst.

2492

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fleisch-a izvir. »rujavo mazilo«. Mali lonček K 1-60, veliki K 3-— porcija za rodbino K 9-—. Zaloge za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem elenu, Ljubljana. Marijin trg. 1520

Ana Gregorčič sporoča vsem sorodnikom, znancem in prijateljem prežalostno vest, da je njen ljubljani brat, prečastiti gospod

Simon Gregorčič

vikar v Avčah na Primorskem,

po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, umrl dne 2. oktobra 1917 ob 5. uri popoldne v 62. letu starosti.

Pogreb predragega rajnega bo v petek, dne 5. t. m. popoldne ob 4. uri iz deželne bolnice na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani.

V soboto ob 5 in pol bo rekvijem, sv. maša za rajnega.

Primorci ste vabljeni k udeležbi.

V LJUBLJANI, dne 3. oktobra 1917.

Dobro vpeljana domača zavarovalnica sprejema pod najugodnejšimi pogoji sposobne

potovalne uradnike

za življenjsko in nezgodno zavarovanje. Dobro utemeljene prošnje na upravo »Slovenca« pod šifro »Potovalce« št. 1831. 1831

Samo pri meni

morete po visoki ceni prodati lepe, čiste, dobro posušene

gobe

Kupim vsako množino. Da prihranim stroške in pota, jih prevzamem na željo tudi na domu prodajalca, ako mi naznani svoj natančen naslov in pa množino posušenih gob. Obrnite se zaupno name. Nikomur ne bode žal.

FRANČIŠKA OPEKA, trgovka na Vrhniki.

Hiša v Mengšu

št. 56 (Kavkovo) s prostorno kletjo, vrtom in velikim travnikom zraven,

se prodaja.

2464

Ponudbe je nasloviti do 8. oktobra 1917 na
Ljudsko posojilnico v Ljubljani.

Odgovorni urednik Mihael Moškerc.